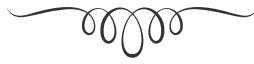

احکام الصغیر

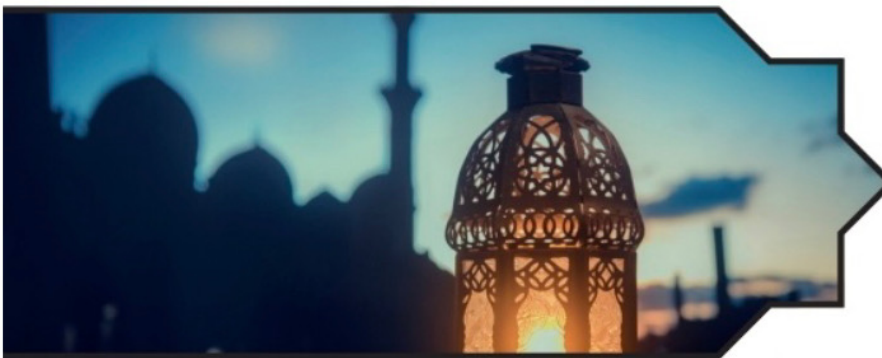

نہ حکامین پوزیگرتنی

شروقه کرن

م. النید ذاتی حسن

الصغیر

احكام الصيام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَلْهَمَنَا حَمْدَهُ ، وَصَدَّقَنَا وَعْدَهُ ، وَمَنْ عَلَيْنَا
بِنِعْمَةِ الْإِيمَانِ ، وَهَدَانَا إِلَى سُبُلِ السَّلَامِ ، وَسَدَّدَ خُطَانَا
بِالِاتِّبَاعِ دُونَ الْإِبْتِدَاعِ ، وَالِانْقِيَادِ دُونَ الْعِنَادِ .

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى نَبِيِّهِ وَمُصْطَفَاهُ ، مُحَمَّدَ بْنِ عَبْدِ
اللَّهِ ، الَّذِي أَتَمَّ اللَّهُ عَلَيْنَا بِهِ النُّعْمَةَ ، وَأَكْمَلَ لَنَا عَنْ طَرِيقِهِ
الدِّينَ ، صَلَاةً تَلِيْقُ بِمَقَامِهِ ، مِمَّا يَعْجِزُ اللِّسَانُ عَنْ بُلُوغِهِ
وَبَيَانِهِ .

ئەفە پەرتوکه کا بمفایە دەربارە ی ئەحکامین روژی گرتنی بو
 هەر موسلمانەکی دا کو ددینی خو دا شارەزا بیت چونکی
 پیغمبەر ﷺ دبیژیت :

(مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ) (۱)

ئانکو : هەر کەسەکی خودی خیرا وی قیا خودی دی وی
 شارەزاکەت ددینی دا .

دقی پەرتوکی دا ژبەر هەبونا ھندەک بابەتین خیلافی من
 گرنگی دایە گوتن و بوچوونین زانایین بەرکەتی و بناف
 و دەنگ ژوانان "ابن تیمیة" "ابن القيم" "ابن عثيمين" "ابن باز"

ژخودی دخازم مە ددینی دا شارەزا بکەت و قی پەرتوکی
 بکەتە جەھێ مفای بو هەر موسلمانەکی و خودی بکەتە
 دمیزانیا خیرین مە ھەمیان دا .

لدهستپيكي پيټقيه بزانيں روژى چيه ؟

پيناسا روژيى دزمانى عربى دا دهيت (الإمساك) ٿانكو : خو
 بدهيه پاش ژ تشتهكى، ههروهكى گوتنا خودى تعالى دهى
 به حسي "مريمى" كرى عليها السلام

﴿ إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أَكَلَّمُ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴾

[مريم : ۲۶]

ٿانكو : هندى ٺهزم من ل سهر خو واجب كريبه كو خو بى
 دهنگ بكم، فيجا ٺهقرو ٺهز د گهل چو مروقان نائاخقم.
 وخو بى دهنگرن د شريعهتى وان دا عيادته بوو، بهلى
 ٺهو چهنده د شريعهتى موحه ممهدى دا "سلاف لى بن" نينه .

روژى د شهريعهتى دا : عهبدينه بو خودى تعالى و خو
 دويركرنه ژخوارنى و ٺهخوارنى و ههمى وان تشيت روژى
 پى دكهيت ژدهركهتنا سپيدى ههتا روژ ٺاڤا بونى .

به لگه لسهر واجب بونا روژی قورئان و سوننه ته و
ئیک دهنگیا زانایانه ئانکو (الإجماع)

به لگه ژقورئانی : گوتنا خودی ته عالی ده می دیژیت :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ [البقرة : ۱۸۳]

کُتِبَ : ئانکو هاتییه فهرز کرن

رامانا ئایه تی : گه لی ئه وین باوه ری ب خودی و پیغه مبه ری
وی ئینای و کار ب شریعه تی وی کری، خودی روژی ل
سهر هه وه فهر کریه کانن چاوا ل سهر ملله تین به ری هه وه
فهرز کربوو، دا به لکی هوین ته قوا یا خودایی خو بکه ن، و
ب گوهداری و په رستنا وی ب تنی هوین په رژانه کی بکه نه
د ناڅه را خو وگوه هان دا .

ههروهسا خودایی مهزن دیژیت :

﴿ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾ [البقرة : ١٨٥]

ئانکو : فیجا ههچی ژ ههوه گههشته فی ههیشی وئهو یی
ساخلم وئاکنجی بت بلائو ل روژین وی یی ب روژی
بت .

بهلگه ژسوننه تی : وفی الصحیحین عن ابن عمر قال أن
رسول الله ﷺ قال :

(بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ : شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ
مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ،
وَصَوْمِ رَمَضَانَ) (٢)

ئهف فهرموده بهلگه یه لسه ر واجب بوونا روژیگرنا ههیشا
رههزانی چونکی پیغه مبهری ﷺ دیارکر کو روژی گرتن
ئیک ژ ستوینن ئیسلامی یه.

بها و خیرا روژی گرتنی چه نده ؟

پیغمبر ﷺ دبیثیت : (مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ) (۳)

هه ركه سه كی ره مه زانی ب روژی بیت و باوهری پی هه بیت و بو خو حساب بكهت بخیر ل وی ده می خودی دی هه می گونه هین وی هه میا غه فرینیت .

تییینی : پتریا زانایان لسه ر وی بوچونی نه كو ئه فه یا تایبه ته ب گونه هین بچیک فه، گونه هین مه زن پیدقی ته و به كا تایبه ته دگهل مه رجین ته و بی ئه وژی كو مروف په شیمان بیت و دوباره نه كهت... هتد

و ئه گهر گونه هـ ناڅه را وی و كه سه كی دی دا بیت ژبلی څان مه رجا پیدقیه بچیت و گه رده نا خو پی بده ته ئازاكرن، یان ئه گهر مالی وی خوار بیت مالی وی بو وی بزفرینیت .

ههروه سا پيغه مبه ر ﷺ ديژيت :

(كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ ؛ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : إِلَّا الصَّوْمَ ؛ فَإِنَّهُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ ، يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي) (٤)

ئانكو : هه می کارین کوری ئاده می بو وی یه و هه ر خیره ک
ب ده هایه هه تا هفت سه دان، ئیلا روژی نه بیت خودی
تعالی دیژیت نه و روژی بومنه نه ز دی پاداشتی وی ده می،
چونکی نه و دی شه هوه تا خو هیلیت و خوارن و قه خوارنا
خو هیلیت ژبه ر من

بونموونه : ماموستایه ک بیژته قوتابین خو یین سه رکه فتی
هه ر ئیک ژوه نه ز دی باوه رنامه کی و دیاریه کی ده می و یین
هه میا ب ئیک ئاست، ولدو یقدا گوته قوتابییه کی تو خو
بگره دیاریا ته یا تایه ته نه ری ل وی ده می هزارا ته چیه بو
فی چه ندی ؟

چ گومان تیدا نینه کو دی دیاریا وی قوتابی ژ یا هه قالین
وی هه میا باشترو مه زنتربیت چونکی یا تایبه ته لنک
ماموستای ئه ها هوسا ئه جر و خیرا روژی ژی یا تایبه ته
لنک خودی تعالی .

پیغه مبه ر والله س دبیریت :

(إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فَتُحَتُّ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ
جَهَنَّمَ، وَسُلِّسَتِ الشَّيَاطِينُ) (٤)

ئانکو : ئه گهر هه یقا ره مه زانی هات ده رگه هین به هه شتی
قه دبن، و ده رگه هین جه هه نه می دهینه گرتن، و شهیتان
دهینه زنجیر کرن .

هه یقا ره مه زانی ل سالا دویی مشه ختی هاتییه فهرز کرن، و
پیغه مبه ری والله س نه ه ره مه زانی یی گرتین، فهرزبونا روژییا
هه یقا ره مه زانی سی قوناغ بون :

قوناغا ئىككى : فرض صيام عاشوراء، ففى الصحيحين عن عائشة رضى الله عنها قالت :

(كان يوم عاشوراء تصومه قريش في الجاهلية، وكان النبي ﷺ يصومه، فلما قدم المدينة صامه وأمر بصيامه، فلما نزل رمضان كان رمضان الفريضة وترك عاشوراء، فكان من شاء صامه، ومن شاء لم يصمه) (٦)

روژى گرتنا روژا عاشورايى فهرز بوو چونكى دجاهليه تى دا دگرتن و ب روژى دبون، پيغهمبر ﷺ لدهمى هاتيه مه دينى ئه مر كر ب گرتنا وى، و پشتى رهمه زان فهرز بوى، روژى گرتنا روژا عاشورايى كرنه سوننه ت و ههركه سه كى قيا دى ب روژى بيت و ههركه سه كى نه قيا ب روژى نابيت .

(٦) [حديث صحيح عن عائشة أم المؤمنين في صحيح البخاري برقم ٤٥٠٤،

و في صحيح مسلم برقم ١١٢٥]

قوناغا دووی : قوناغا دووی : روژیین ره مه زانی فه رز بون، به لی بکه یفاخو بون یان دی بروژی بی یان دی خوارنی دهیه هه ژارا پیش وی روژیی فه. ههروه کی خودی گوتی :

﴿ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانکو : وئەوین زەحمەتی ب روژیی فه دبەن ونەشین بگرن وه کی پیره میری ب ناف سال فه چووی، ونەخووشی ژ ئیسا خو رانه بهته فه، ئەو ل شوینا هه ر روژه کی بلا خوارنا هه ژاره کی بدهن فدیە، وهه چیی پتری بدهت ئەو بو وی خیره، وروژیگرتنا هه وه - د گهل زەحمەتی - بو هه وه چیتره ژ دانا فدی، ئەگەر هوین بزانی کانی خیرا روژیی ل نک خودی چەند یا مەزنە .

قوناغا سىي : روژيگرتنا هەيڤا رەمەزانی بو روژيگرتنا فەرز و پیدقی بو بهیته گرتن، ژبەر گوتنا خودایی مەزن دەمی دیژیت :

﴿ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ﴾ [البقرة : ۱۸۵]

ئانكو : قیجا هەچیي ژ هەو هەهشتە قی هەیقی وئەو یی ساخلەم وئاكنجی بت بلا ئەو ل روژین وی یی ب روژی بت .

مەرجین واجب بونا روژی چارن :

ئیک : ئیسلام، ئانكو پیدقی یه ئەو کەسی روژی دگريت یی موسلمان بیت، وئەقە مەرجه کە بو هەمی پەرستنا .

دوو : البلوغ ، ئانکو لسەر کەسی پێگەهشتی "بالغ" روژی و
 هەر پەرستنه ک واجب، به لی بهری پێگەهشتنی لسەر واجب
 نینه تنی سوننه ته، بونموونه زاروک بهری. پێگەهشتنی ب
 روژی بیت سوننه ته بوو وی چونکی روژی لسەر زاروکی
 نه پێگەهشتی نینه ژبه ر گوتنا پیغمبه ری ﷺ ده می گوتی :

(رَفَعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ) ژوان (عن الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ)

(۷)

ئانکو : قه له می نفیسنا گونه هان لسەر سی که سا یی
 راگریه و گونه هین وی ناهین نفیسین، ئیک ژوان زاروکی
 هه تا بالغ دبیت .

سى : العقل، ئانكو كه سه كى ب ئاقل بيت يى دين نه بيت
ژبه ر گوتنا پيغه مبهري والله اعلم ده مى گوتى :

(عن المجنون حتى يَفِيْقَ) (٧)

ئانكو يى دين هه تا ب ئاقل بكه قيت .

چار : والقدره عليه، پيدقى يه وى كه سى شيانا
روژيگرتنى هه بن چونكى ئەفه ژى مه رجه بو لسهر
واجب بونا روژيگرتنى .

هه ركه سه كى پى چينه بيت روژيى بگريت يان نه خوشيه كا
هه ي و چاره سه رى بو نه خوشيا وى نه بيت و هيقييا
چييونى نينه ل وى ده مى ئەو كه سه دى روژيا خو خوت
به لى ل پيش هه ر روژيه كى فه دى خوارنى ده ته
هه ژاره كى، ژبه ر گوتنا خودى تعالى ده مى گوتى :

﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ ﴾

﴿ أٰخَرُ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانکو : فیجا هه چیی ژ هه وه یی نه خوش بت وروژی بو
وی یا ب زه حمهت بت، یان ریښنگ بت، بو وی هه یه نه و
روژیی نه گرت .

به لی نه گه نه خوشیا فی که سی هیښیا چیبونی هه بیت ل وی
دهمی خوارنی نادهت دی خو گرت هه تا چیدیت و پاشی
دی وان روژیا قه زاکهت نهوین خوارین، به لی نه گه ر
نه خوشیا وی هیښیا چیبونی نه بیت وه کی: "په نجه شیرئ کو
یان نه خوشیین کلیا..هتد" ل وی دهمی دی روژیین خو
خوت به لی پیش هه ر روژییه کی قه دی خوارنی ده ته
هه ژاره کی.

مه رجین دروست بوونا روژیی :

ئیک : پیدفی یه موسلمان بیت .

دوو : نه هاتنا خوینا هه یقانه یا ئافره تی (عاده) ئانکو ئافرهت
یا پاقر بیت ژ زفروکا خوین دیتنی .

سی : نه هاتنا خوینا زاروک بونی (خوینا چلکا) ئانکو
ئافرهت یا پاقر بیت ژ خوینا زاروک بونی .

چار : که سه کی فامابیت کو جوداهی ل ناقبه را باشی و خرابیی دا بکەت ئەفە ژى بو وان زاروکین حەفت سالی خلاس کربن و بەرهف هەشت سالی چو بن، ئەگەر دقئى ماوهی دا روژیا بگريت دى ژى هیتە قەبویل کرن، بەلى ژقئى تەمەنى بچیکتر ژى ناهیتە قەبویل کرن چونكى ئنیەتى نزائیت .

پینج : که سه کی ب ئاقل بیت ئانکو یی دین نه بیت چونكى یی دین چ لسه رینه و روژى ژى ناهیتە قەبویل کرن .

پرسیار : ئەرى مەرجه مروف هەرشەف ئنیەتا روژیکرتنى بینیت درەمەزانى دایان دروستە ل دەستپیکا رەمەزانى مروف ئنیەتى بینیت بو روژین دی هەمیان ؟

بەرسف : قەولئى راجح یی زانایان دروستە مروف ئنیەتەکی بو رەمەزانى هەمیی بینیت کو دى ب روژى بیت، ئیلا حالەتەک تى نه بیت کو دى ئنیەتا خو نیەکەیه قە ئەو ژى بونمونه ئەگەر ئافرهتەک کەتە دزقروکا خوین دیتنى دایان خوینا زاروک بونى دیت ل وی دەمی هەردەمی پاقر بو دى ئنیەتەکا دی ئنیت، یان که سه کی گەشتەک کر دەمی زفریت قە دى ئنیەتا خو نوى کەت .

سوننه تین روژ یگر تښی :

ټیک : له زکرن دکرنا فتاری دا ژبه ر گوتنا پیغمبه ری ﷺ
 ده می دیژیت : (لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ)
 (۸)

ټانکو : به رده وام مروف دی دباشیی دا مین هندی له زی
 بکه ن دفتاره کرنی دا .

دوو : درهنگ خوارنا پاشیځی .

سی : گه له ک کرنا خیرا و دانا سه ده قان هندیکه مه ردینی
 یه و دانا خیرایه ده یقا ره مه زانی دا گه له ک بخیر تره ژ
 ده مین دی، هر ژبه ر هندی پیغمبه ری مه ﷺ دره مه زانی
 دا گه له ک مه ردتر بو ژ روژین دی، و بو دانا خیری وه کی
 هه وایه کی بله ز بو.

چار : ٺه گهر كه سه ڪي گوتنه ڪا نه خوش يان نه جوان گوته مروفي، مروف بيڙيتي ٺه ز يي ب روڙي مه، پيغه مبه ر والله اعلم ديڙيت :

(فَإِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ صَائِمًا فَلَا يَرْفُثُ وَلَا يَجْهَلُ ، فَإِنْ أَمْرُو شَاتَمَهُ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ) (۹)

ٺانڪو : ٺه گهر ٽيڪ ڙ هه وه بروڙي بو، بلا دهنگي خو بلند نه ڪهت و عاجز نه بيت و ٺه گهر كه سه ڪي خه بهر گوتني يان شهري وي ڪر بلا بيڙيتي ٺه ز يي بروڙي مه .

پنج : دهمي ڪرنا فتاري مروف بيڙيت :

(ذَهَبَ الظَّمَأُ، وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ، وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ) (۱۰)

شش : ڙ سوننه تي يه فتاري بڪهي ب ره ته بان ٺه گهر ره ته ب نه بون ب قه سپان ٺه گهر قه سپ نه بون مروف ب ٺافي روڙيا خو بشڪينيت .

(۹) [متفق عليه]

(۱۰) [حديث حسن ابن عمر في سنن ابي داود برقم ۲۳۵۷]

دی چہوا ئیہ تا روژی ئینی ؟

ہر کہ سہ کی بھیتہ سہر دلی وی کو دی سباهی ب
روژی بیت ئو ل وی دہمی وی ئیہت ئینا، یان ئہ گہر
رابو پاشیقی ئو ئیہ تہ، پیدقی ناکہت ب دہقی بینیت دا
واسواس بو چینہ بیت .

ئیمامی مہزن ابن تیمیہ رحمہ تا خودی لی بیت دیثیت :

ہر کہ سہ کی بزائیت سوباهی رہمہ زانہ ل وی دہمی ئو
وی ئیہت ئینا و ئہا ئہ قہیہ ئیہت، پیدقی ناکہت بدہقی
بیثیت چونکی ہندہک جارا دبیتہ ئہ گہری واسواسی (۱)

(ناقبر)

حه رame بو وی که سی چ عوزر نه بن روژیا خو بخوت دره مه زانی دا، ئەفهژی ب ئیک دهنگیا زانایان کو گونه هه که ژ گونه هین مه زن، ابن حجر الهیتمی په رتوکه کا هه ی بناقی (الکبائر) وی ژ ی یا هه ژمارتی ژ گونه هین مه زن چونکی ئەو که سی بی عوزر روژیی بخوت ئەو وی فه رزه ک ژ فه رزین خودی هیلا بی ئە گهر .

هه روه سا ئە گهر که سه کی بی عوزر روژیا خو خوار پیدقیه روژا خو هه میی چ نه خوت و چ نه فه خوت چونکی ئەمری وی بقی چهندی هاتییه کرن، و لسه ر وی پیدقیه ئەو وی روژیی قه زابکه ت ژ بهر وی فه رمودا هاتییه قه گوهاستن ژ ئەبو هورهیره ی رازی بونا خودی لی بیت گوت پیغه مبه ری ﷺ گوتیه :

(من ذرعه القِيء فليس عليه قضاء ، ومن استقاء
عمداً فليقض) (١١)

ئانكو : هەر كه سه كى بى دهستى وى دلى وى رابول وى
دهمى روژيا وى يا دروسته و قهزا ناكهت و دى روژيا
خو تمام كهت، بهلى هەر كه سه كى دلى خو راکر عهدهن
ل وى دهمى لسهر وى كهسى پيدقيه روژيا خو
قهزاكهت.

ئهف فهرموده بهلگهيه لسهر وى چهندي كو كه سه ك
روژيا خو بشكينيت عهدهن پيدقيه وى روژي
قهزابهكهت، و هندهك ژ ئههلى زانينى ديژن: هەر كه سه كى
عهدهن روژيا خو بخوت قهزاناكهت ههما دى تهوبهكهت
و دى گهلهك روژين سوننهت گريت و ئهفه قهولهكى
لاوازه "زه عيفه" چونكى هنديكه قهزاكرنه بهشهكه ژ تهوبى.

(١١) [حديث صحيح عن ابي هريره في سنن الترمذي برقم ٧٢٠،

وفي سنن ابن ماجه برقم ١٦٧٦، وفي مسند احمد برقم ١٠٤٦٣]

ابن قدامه دبیژیت : ئەم نزانین کو خیلاف دئی چەندی دا هەبیت ئانکو بو قەزا کرنا ئەوی روژیا خواری و ئەقەژی ب ئیک دەنگیا زانایا یه . (۱)

واجبه لسه ر ئافره تا دزقروکا خوين دیتنی دا و چلکادا ئەو روژیا خو بخوت، حه رame بو وی ئەو ب روژی بیت و ئەگەر یا ب روژی بیت پیدقیه بخوت چونکی دهه ردوو سه حیحادا یا هاتی ده می پیغه مبه ری ﷺ گوتی :

(أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ) (۱۲)

ئانکو : ئەری مانه ئافره ت دزقروکا خوين دیتنی دا (عاده) و چلکادا نقيژا ناکه ت و روژیا ناگريت .

بهلى ئه گهر ئافرهت دزقروكا خوين ديتنى دا بيت و ئنيه تا
وى ئه و بيت كو ب روژى نابيت بهلى شهرم دكهت بيژيته
مالا خو و دياركهت و چ نه خوت و چ نه قه خوت ل وى
دهمى چ گونه ه لسهر نينه، بهلى يا قه دهغه ئه وه ئه گهر
ئنيه تا روژى ئينا و ئه و دزقروكا خوين ديتنى (عاده) يان
چلكادا بيت ل وى دهمى گونه هه و حه رامه بو وى .

ههروهسا ئه گهر كه سهك پيدفى هاريكاريى بو واجبه لسهر
وى كه سى روژيگر روژيا خو بخوت و وى كه سى
پاريژيت يان ژيانا وى رزگار بكهت، بو نموونه كه سهك
كه قيته بهر خه ندقاندنى يان بكه قيته ناف ئاگره كى ل وى
دهمى ئه و كه سى روژيگر واجبه لسهر وى روژيا خو
بخوت و ژيانا وان كه سا رزگار بكهت ئه قه بو وى
روژيگرى نه شيت ب روژى كارى خو بكهت دى روژيا
خو خوت و دى ب ئه ركى خو رابيت و پاشى دى وى
روژى قه زاكهت، بهلى ئه گهر بشيت روژى ژى بيت و
كارى خو ژى بكهت ل وى دهمى دى روژيا خو ژى
گريت و دى كارى خو ژى كهت .

ههروهسا سوننه ته بو وی ریڅینگى نه وی کو ب دویراتیا
وی ب (ههشتی) کیلومه ترا پتر بیت نه و روژیا خو بخوت،
ژبه ر گوتنا خودی :

﴿ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانکو : خودی روژيگرنا هنده ک روژين هژمارا وان يا
دهستيشانکری کو روژين هه يڅا ره مه زانينه ل سهر هه وه
فه رکريه. څيځا هه چيی ژ هه وه یی نه خوش بت وروژی بو
وی يا ب زه حمه ت بت، يان ريڅنگ بت، بو وی هه يه نه و
روژيی نه گرت، وبلا نه و هنده ک روژين دی، هندی وان
يین وی خوارين، پيشقه بگرت .

به لی نه گهر سه فهری دا زیان بگه هيته روژيگری ل وی
دهمی واجبه لسهر وی نه و روژیا خو بخوت، به لی نه گهر
زیان نه گه هیتی سوننه ته بخوت .

هندهک زانا دبیزن (مسافر) سی حاله تین ههین :

ئیک : چه رانه لسه ر وی که سی روژی بگریت نه گهر روژیا وی دگه شتا وی دا زیانی بگه هینیتی، چونکی پیغمبه ر ﷺ روژه کی یی ب روژی بوو دگه شته کی دا رابو روژیا خو خوار و فەرمان ل خه لکی ژی کر کو دگه شتی دا روژیا خو بخون، لده می گه هشتیه جهه کی دیت کو هندهکا روژین خو نا خوارینه پیغمبه ری ﷺ ئینکارا وان کر .

دسه حیحا موسلمی دا هاتی ژ جابری کوری عبدالله ی گوت : پیغمبه ر ﷺ روژا فه کرنا مه که هه د هه یقا ره مازانی دابو و یی ب روژی بو هه تا گه هشتیه "کراء الغمیم" ناقی ده فه ره کی یه و خه لک ژی یی ب روژی بو، دو یقدا پیغمبه ری ﷺ ئامانه ک ئینا و بلند کر هه تا خه لکی هه میی سه حکریی و دو یقدا فه خوار ئانکو روژیا خو شکاند، پرسیار ژی کرن و گوتنی: نه ی پیغمبه ری خودی پا خه لک یی ب روژییه و روژین خو نه خوارینه، پیغمبه ری ﷺ گوت : نه فه دگونه هکارن نه فه دگونه هکارن، و وان شوله کی چه رامی کری کو دسه فه ری دا ب روژی بن و زیان بگه هیه و وان واجبه لسه ر وان نه و روژیا خو بخون .

دوو : ئە گەر روژی لسه ر كه سه كي گران بو به لى نه گرانیه كا هوسا كو زیان بگه هیتی، ل وی ده می مه كروهه روژی بگریت و سوننه ته بخوت، ژبه ر گوتنا پیغه مبه ری ﷺ كو د هه ردوو سه حیا یا بوخاری و موسلمی دا هاتی كو گوتی :

(لیسَ من البرِ الصوم في السفر) (١٣)

ئانكو : نه ژ قه نجیی یه روژی گرتن دسه فه ری دا .

واجبه لسه ر ئافره تا دزقرو كا خوین دیتنی دا و چلكادا ئه و روژی یا خو بخوت، حه رame بو وی ئه و ب روژی بیت و ئە گەر یا ب روژی بیت پیدقیه بخوت چونکی دهه ردوو سه حیا دا یا هاتی ده می پیغه مبه ری ﷺ گوتی :

(أليسَ إذا حاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ)

ئانكو : ده می ژن دكه فته عادی دا نفیژا ناكه ت روژی ناگریت .

سى : كه سى رېښنگ دى سه حكه تى كا چ بو وى باشتړه
دسه فهرى دا دى وى كه ت ئانكو نه گهر بو وى باشتړ بو
بروژى بيت دى بروژى بيت نه گهر بو وى باشتړ بو بخوت
ل وى ده مى دى خوت ژبه ر گوتنا خودى :

﴿ **يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ** ﴾ [البقرة : ١٨٥]

ئانكو : خودى د شريعه تى خو دا تشتى ب ساناھى
وخوش بو هه وه دښت، ووى زه حمه ت ونه خوشى بو هه وه
نه ښت .

به لى نه گهر بشيت بگريت بو وى باشتړه بگريت، تايبه تى
دنوكه دا چونكى گه له ك جارا دچنه سه فه را گه له ك
زه حمه ت قى ناكه ښت، ژبه ر هندى نه گهر زه حمه ت قى
نه كه ښت ل وى ده مى بو وى باشتړه بگريت، و نه گهر
بخوت ژى دروسته.

ههروهسا گوتی :

(إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ أَنْ تَوْتِيَ رُحْصَهُ كَمَا يَحِبُّ أَنْ تُجْتَنَّبَ
عِزَائِمُهُ أَوْ تَوْتِيَ عِزَائِمَهُ) (۱۴)

ئانکو : خودی حسدکەت هوین دەستویریین وی
وهربگرن ههروهکی چهوا حسدکەت هوین فەرزین وی
ئەدا بکەن

پرسیار : ئەرێ سوننەتە روژیین سوننەت مروق
دسەفەرێ دا بگریت ؟

بەرسف : ئەگەر روژیا واجب و فەرز سوننەت نەبیت
بگریت دسەفەرێ دا بەلکو دکەڤیتە لبن بازنی

(حەرەم ، مەکرۆه ، موباح)

تھری پا دی چہوا روژین سونہت گریٹ !

ٹانکو ناگریٹ و نہ سونہتہ مروف روژین سونہت
بگریٹ دسہفہری دا چونکی مروف دی ژ دہستویریا
خودی دویرکہفیت و خودی دہستویری یا دای مسافری
روژین خو بخوت، بہلی تھو سہفہرا ژ ہہشتی "۸۰"
کیلومہ ترا پتریت .

ہہروہسا تھو نساخی بترسیت کو دی زیان گہیتہ
ساخلامیا وی سونہتہ بو وی تھو روژیا خو بخوت ژبہر
گوتنا خودی :

﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ

أُخْرَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانكو : قىچا ھەچىيى ژ ھەو ھە يى نەخوش بت ورۋى بۇ
وى يا ب زەحمەت بت، يان رېقنگ بت، بۇ ۋى ھەيە ئەو
رۋىيى نەگرت، وبلا ئەو ھندەك رۋىن دى، ھندى وان
يىن ۋى خوارىن، پىشقە بگرت .

ئەقە بو ۋى كەسى بزانىت دى زيان گەھىتى بونموونە كو
دى نەخوشىيا ۋى زىدەتر لى ھىت يان ساخ بونا ۋى دى
گىروتر لى ھىت و ئەف چەندە يا گرېداى يە ب نوژداراقە
ئەگەر نوژدارا ئاگەھدار كر كو دى زيان گەھىتى ل ۋى
دەمى ئەو كەسى نەخوش بلا رۋىيا خو بخوت، بەلى
ئەگەر گوتى زيان ناگەھىتە تە ل ۋى دەمى چىنابىت ئەو
كەسە رۋىيا خو بخوت .

پرسیار : ئه‌ری که‌نگی واجبه مروقی نساخ روژیا خو
بخوت ؟

به‌رسف : ئه‌گه‌ر ژبه‌ر روژیی ده‌رمانیت خو نه‌خوت و
ئه‌ف چه‌نده بیته ئه‌گه‌ری مه‌ترسیی لسه‌ر ژیا‌نا وی ئانکو
بیته ئه‌گه‌ری مرنا وی ل وی ده‌می واجبه لسه‌ر وی که‌سی
روژیا خو بخوت، به‌لی ئه‌گه‌ر مه‌ترسی نه‌بو لسه‌ر ژیا‌نا
وی بتنی زیان هه‌بو ل وی ده‌می سوننه‌ته بو وی ئه‌و
روژیا خو بخوت، هه‌روه‌سا ئه‌گه‌ر نه‌خوشیه‌کا سقک بیت
وه‌کی سه‌رئیشان یان ددان ئیشان...هتد ل وی ده‌می
چینابیت روژیا خو بخوت .

پرسیار : دهرههقی ئافره تا ب دووگیان دا یان ئافره تا
زاروکی بشیر هه بیت و شیریی خو بدهتی بو وان
دروسته روژیا خو بخون یان نه ؟

به رسف : ابن عثیمین رحمه الله دیژیت : ئه گهر ئه ف
ژنکه بشیت روژیی بگریت و چ زیان و زهحمهت لسه
نه بیت هینگی واجبه لسه وی ئه و روژیا خو بگریت .

وهنده ک زانا دیژن : ئه گهر روژیا خو خوار و ترسا وی
ژبه ر زیانی بو کو بگه هیه وی یان زاروکی وی ل وی
دهمی دی بهس قهزا کهت، بهلی ئه گهر بهس ژبه ر زاروکی
بتنی بیت ل وی دهمی ئه و روژیا خواری دی قهزا کهت و
دی خوارنی ژی دهت پیش ههر روژه کی قه.

بهلی یا دروست د هه می حاله تان دا دی بهس روژیا خو
قهزا کهت و ئەف چهنده ژی ل دویف بوچونا "ابن
عشیمین، وابن باز" (۱) کو دی بهس روژیا خو قهزا کهت
و خوارنی نادهت، چونکی ئافره تا ب دوگیان ژی قیاسه
لسه ر کهسی نساخ و مسافری .

حوکمی شکاندنا روژی ژ ئەگهری شولی :

خوارنا روژی درهمه زانی دا ژ ئەگهری شولی تشته کی
نهیی دروسته و ب چ شیوا دروست نابیت ئەگهر شول یی
چه وایت نه عوزره بو روژیگرتنی، چونکی روژیگرتن
گرنکتره ژ شولی، و مروف دشیته شولی خو بهیلت و
شهقی بکهت .

(۱) [فتاوی نور علی الدرب (ابن عشیمین) : ۱۶/۱۵۸]

(۱) [مجموع فتاوی ورسائل ابن عشیمین : ۲۰/۲۴۲]

گهلهک کهس هه‌بوینه کولان و چاندن و کیلان دکرن و دگهل هندی روژیین خو ژى دگرتن پیدقییه مروف بهین فره‌بیت، بتنى بو کهسى نساخ و مسافر هه‌یه روژیا خو بخوت .

نابیت ب هیجه‌تا خواندن یان ئە‌زموونا...هتد روژى بهیته خوارن چونکی حه‌رامه ، گونه‌هه‌کا مه‌زنه .

ئه‌وین دبهین فره‌ نه‌بن پیدقییه خو بهین فره‌ بکه‌ن، پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئاف لسه‌رى خو دکر ژبه‌ر کو گه‌له‌ک گهرم بوو و یی ب روژى بوو و هه‌ریی به‌رده‌وام بوو لسه‌ر روژیا خو و روژیا خو نه‌ دخوار .

(ناظر)

ئەو تشتین دبنە ئەگەر روژی بکەفیت چنە ؟

لەستییکی دی بنیاتەکی دەینە دیارکرن کا روژی ب چ
دکەفیت، بنیات ژێ ئەووە هەرۆه کی ابن تیمیە رحمەتا
خودی لی بیت دیژیت : بنیات ئەووە ئەو تشتی روژی پی
دکەفیت ئەووە کو تشتەکی بەلگە پی هەبیت ژ قورئانی یان
فەرمودی یان تشتەک درامانا وان دا هات بیت ئەگەر خو
بەلگە پی نەبیت ژێ بونموونە خودایی مەزن دیژیت :

﴿ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ

الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ﴾ [البقرة : ۱۸۷]

ئانکو : وهوین بخون و قەخون حەتا گەشاتیا سپیدی ژ
رەشاتیا شەفی ئاشکەرا دبت، دەمی ئەلندا دورست دئیت،
پاشی هوین خو ژ وان تستان یی روژی پی دکەفت بدەنە
پاش، و حەتا روژ ئاڤا دبت وشەف دئیت هوین روژیی
تمام بکەن .

ل ڦي ئايه تي بومه ديار ديت ڪو روڙي ب خوارن و
 ڦه خوارني دڪه ڦيت، ابن تيميه خودي دلوقاني پي بهت
 ديڙيت : ههروهسا هه ر تشته ڪي جهي خوارن و ڦه
 خوارني بگريت، بو نمونه نهو تشين جهي خوارني
 بگريت يين سهردهمانه وه ڪي "دهرزيڪين سيلاني، يان نهو
 دهرمانين هيڙي دهنه مروفي نه ڦه پيڦهرن لسهر خوارني،
 ههروهسا فهرموده يا هه ڪو نهو ڪه سي حيجامي چيڪهت
 روڙيا وي دڪه ڦيت نه م دشين ڦي چهندي بهراورد بڪهين
 لسهر ڪو ڪه سه ڪ ته بهروعا خويني بڪهت ئانڪو خويني
 بدهت روڙيا وي دي ڪه ڦيت .

بهلي نه گهر تشته ڪ درامانا خوارن و ڦه خوارني دا نه بيت
 ئانڪو جهي وان نه گريت روڙي پي نا ڪه ڦيت بو نمونه
 وه ڪي نهو شله يين ده ڦي مروفي دا "تفي" يان
 توزي ... هتد .

ژوان تشتین روژی پی دکه قیت ئەقەنە :

(۱) ئافره ته کا ب روژی بیت ئەگەر که ته دزقروکا خوین دیتنی دا یان هاتنا خوارا خوینا زاروک بونی ئەقە دی بیتە ئەگەر روژییا وی بکه قیت، چونکی یا هاتی دهه ردوو سه حیحان دا پیغه مبه ری خودی ﷺ دیبژیت :

(أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ) (۱۵)

ههروهسا ب ئیک دهنگیا زانایان (اجماع) خوینا زاروک بونی (چلکین ئافره تی) ژی دهیته پیقه رکن کو وه کی زقروکا خوین دیتنی یه .

(۲) مورتہد ، ئانکو کہسہک ژ دینی خو بدہرکہفیت و
سہردا بچیت، ژبہر گوتنا خودی دہمی دبیزیت :

﴿ لَنْ أَشْرَكَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ ﴾ [الزمر : ۶۵]

ئانکو : ئەگەر تو شریکہ کی بو خودی بدانى کارى تە دى
پوچ ب ت .

ههروهسا ئەگەر کہسہک ب روژى بو و کوفریہک کر ل
وى دہمی دى روژیا وى کہفیت و پیدقیہ قہزاکەت
ئەگەر زفرى دئىسلامى دا قہ .

(۳) ئەگەر کەسەک یی رژد بو کو روژیا خو بخوت ئانکو ئنیەتا وی ئەو بیت روژیا خو بیخیت و یی رژد بیت لسه ر فی چهندی، چونکی هندیکه روژییه ب ئنیەت گرتنی یه

ئەقجا ئەگەر کەسەک د ئنیەتا خو دا یی رژد بیت و بیژیت دی روژیا خو خوم

ل وی دەمی دی روژیا وی کەفیت ئەگەر خو چ نه خوار بیت و چ نه قه خوار بیت،

و بنیات لسه رقی چهندی ئەوه هەر کەسەکی ئنیەتا خو ئینا کو یی بی روژی بیت ل وی دەمی ئەو دی بی روژی بیت.

(۴) ئەگەر کەسەک ژقەستا "عەمدەن" دلی خو راکەت ل وی دەمی دی روژیا وی کەفیت، ژبەر فەرمودا ئەبو هورەیرە ی رازی بونا خودی لی بیت گوت : پیغەمبەری ﷺ گوت :

(من ذرعة القيء فليس عليه قضاء ، ومن استقاء
عمداً فليقض) (۱۶)

ئانکو : هەرکەسەکی بی دەستی وی دلی وی رابول وی دەمی روژیا وی یا دروستە و قەزا ناکەت و دی روژیا خو تمام کەت، بەلی هەر کەسەکی دلی خو راکر عەمدەن ل وی دەمی ل سەر وی کەسی پیدقیه روژیا خو قەزا کەت.

(۱۶) [حدیث صحیح عن ابی هریره فی سنن الترمذی برقم ۷۲۰،

وفی سنن ابن ماجه برقم ۱۶۷۶، وفی مسند احمد برقم ۱۰۴۶۳]

(٥) حىجامه، ئانكو خوين بهردانا پشتى ئەڤه ژى دبىته ئەگهري كفتنا روژيى ئەڤجا چ ئەويى خوين ژ پشتا وي دهيتە كيشان يان ئەويى خوينى ژ پشتا وي بكيشيت ل وي دهى روژيا ههردوو كا دكهڤيت، ژبه ر گوتنا پيغه مبهري والله سميع عليم دهى گوتى :

(أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ) (١٧)

و لسه رڤى چه ندى خيلافا ههى: بهس دمه زهه بى حه نه ليا دا روژى ب حىجامى دكهڤيت، بهلى جهمورى زانايا "مه زهه بى حه نه فى و مالكى و شافعى" ديژن روژى نا كهڤيت به لگى وان ئەوه ئەوا هاتى د سه حىحا بوخارى دا ژ ابن عباسى رازى بونا خودى لى بيت گوتى : پيغه مبهري والله سميع عليم حىجامه چىكر و ئەو دبن ئىحراما ڤه بو،

ههروهسا هه ر دوى فهرمودى دا گوتى : و حىجامه چىكر
و نهو يى ب روژى، و دىيژن: كو نهف فهرموده. (أَفْطَرَ
الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ) يا نهسخ بوى (ئانكو حوكمى وى
نهمايه) ژبه ر هندی پيغهمبهري ﷺ حىجامه يا چىكرى و
نهو يى ب روژى .

بهلى يا دروست و قهولى راجح نهوه :

كو حىجامه روژىي دئىخت، ههروهكى ابن القيم رحمه الله
گوتى : روژى پى دكهئيت چونكى نهو فهرمودا گوتى كو
پيغهمبهري ﷺ حىجامه چىكر و نهو يى ب روژى، دبیت
پيغهمبهري ﷺ دسهفهري دا وهكر بیت و دسهفهري دا
پيغهمبهري ﷺ روژيا خو دخوار، يان دبیت پيغهمبهري
ﷺ وهكر بیت ژئهگهري نساخى، يان دبیت روژيا
سوننهت بو و گهلهك نهگهريى دى يين ههين،

ژبه رهندي ئه قه نابيته به لگه و بهيز ناکه ثيت لسهر فهرمودا
 ئيکي چونکي فهرمودا ئيکي ده مي گوتي :
 (أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ)

ئانکو : ئه وي حيجامي دکهت و ئه وي بو چيکهت روژيا
 وان يا که تيه ئه قه فهرموده يا صحيحه ويا ئاشکه رايه
 دبه لگه ي دا .

ومه دا ديارکرن هر تشته کي راما نا وي تشتي ژي بدهت
 ئه وي روژي پي دکه ثيت ئه وژي دي هر وه کي وي هيته
 هه ژمارتن نه ئيلا به لگه پي هه بيت، بونمونه چيکرنا حيجامي
 و دانا خويني وه کي خو به خش ئه قه ئيک پي قهر دهينه
 هه ژمارتن، ئانکو ئه و که سي خويني به خش "ته به رع" ژي
 دکهت روژيا وي ژي که تيه هر وه کي وي که سي يه يي
 حيجامي چيدکهت، و ئه گهر که سه ک پيدفي خويني بو و
 روژيگري خوين دا يي ل دويف قه ولي راجح ل وي ده مي
 ئه و که سه يي گونه هکار نينه چونکي وه ک هاريکاري خوين
 دا نه خوشه کي به لي پيدفيه وي روژي قه زابکهت .

به لى ئه گهر خوينه كا كيم ژله شى وى بهيته كيشان بونمونه
وه كى : كيشانا خوينه كا كيم ژبو فه حسا يان خوين ژدفا
وى بهيت ئه فه نايتته ئه گهرى كه تنا روژيى .

پرسىار : حيكمهت ژوى چه ندى چيه كو روژيا ههردو
كه سا دكه قيت ئه وى خوينا ژ پشتا خو به ردهت بو
حيجامى و ئه وى بو چيدكهت و خوينا ژى دكيشيت ؟

به رسف : ئه وى خوين ژپشتا وى دهيته كيشان روژيا وى
دكه قيت چونكى دى لاواز بيت و بى هيز بيت، به لى ئه وى
بو چيدكهت ابن تهيميه رازى بونا خودى لى بيت
ديژيت: هنديكه دبه رى دا بو بريكه كا دى خوين دكيشان
ژپشتى

بونموونه : دا پفكه تى يان ل شوينا گلاسين حىجامى دا دهقى خو بكارئينيت "ميژيت" و ئه فه دا بيته ئه گهر پيچه ك خوين چوبا دهقى دا و دبیت گه هشتبا گه وريا وى و هه سن پى نه كربا و روژيا وى كهت با ژبه رهندي پيغه مبهري ﷺ گوتى : (أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ)

بهلى دنوكه دا چيكرنا حىجامى يا جيوازه گلاسين حىجامى دهينه بكارئينان و ئه وى خوينى دكيشيت يى پاراستيه و روژيا وى ناكه قيت، بهلى دى روژيا وى كه قيت ئه وى خوين ژپشتا خو بهرداى .

بهلى دگهل قى چه ندى ههمى ژى ئهم دى بيژينه وى كه سى خوينى دكيشيت و حىجامى چيدكهت ل ده مى روژيگرتنى تايبهت هه يقا ره مه زانى خو ژفى چه ندى دويربكه و بلا روژيا چ كه سا بده ستى ته نه كه قيت، يا دروست ژ خيلافى دهركه قيت بلا بشه قى پشتى قتارى حىجامى چيكهت .

(۶) بدهست ئینانا خوارا ئاڤا شه هوه تی "المنی" که سه ک کریارا نهینی "دهستپه ری" بکه ت و ئاڤا خو بینته خوار ل وی ده می دی روژیا وی که قیت، یان ئه گهر "دهستپه ری" ژی نه که ت به لی به رده وام سه حکه ته تشته کی کو یی حه لال نه بیت بو وی بونمونه سه حکه ته ئافره ته کا حه لال نه بیت بو وی بیته ئه گهری په یدا بونا شه هوه تی و هاتنا خوارا ئاڤی ل وی ده می ژی روژیا وی یا که تییه، به لی ئه گهر که سه کی هزر کر و ئاڤا وی هاته خوار ل وی ده می روژیا وی ناکه قیت، ژبه ر گوتنا پیغه مبه ری ﷺ ده می گوتی :

(إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنَّسْيَانَ وَمَا اسْتَكْرَهُوا عَلَيْهِ) (۱۸)

ئانکو : خودی ته عالا ئوممه تا من یا عه فی کری هه رتشته کی بهیته سه ر هزرا وان هندی ئه و کاری پی نه که ن و پی نه ئاخشن .

ههروهسا ئه گهر ئيكي نقستي بجه نابته كهت ل وي دهمي
روژيا وي ناكه قيت، چونكي ئه ف چهنده نه بكايفا وي بو
و نه بدهستي وي بو و ئه فله لدويش ئيك دهنگيا زانايانه كو
روژيا وي كهسي ناكه قين ئه وي نقستي و بجه نابته
بكه قيت .

(۴) هاتنا خوارا ئاڤا "المذي" نا بيته ئه گهرى كهفتنا روژي .

المذي : ئه و ئاڤه لدهمي هزارا كهسه كي بچيته سهر جوتبوني
"جيماعي" ئاڤه كا سڤك دهيته خوار و ل وي دهمي نابيته
ئه گهرى كهفتنا روژي، بتنى دى وي جهى لاو پاڤز كهت .

ههروهسا روژى ب "تفى و به لغهمي ناكه قيت"، و ئه گهر
پيدفى كر بو تام كرنا خوارنى پيچه كي بگه هينيه سهرى
ئه زمانى خو و نه هيليت بگه هيته گه وريى ل وي دهمي روژى
ناكه قيت ئه فله ڙى بوان كهسى پيدفى دبن تام كه نه
خوارنى .

هندهک بابہ تین ھہ ڇہ رخ بو روڙیگری :

(۱) بکارئینانا به خا خا ره بوی لدویف قه ولی راجح روڙی پی ناکه ڦیت .

(۲) بکارئینانا لسقین نیکوتینی کو هندهک دکه نه دبن پیستی قه دا کو بشین جگارا هیدی هیدی بهیلن روڙی بقی چهندي ڙی ناکه ڦیت چونکی نه بهلگه پی هه یه و نه درامانا ئیک ژبه لگان دایه .

(۳) شیشتنا کلیان روڙی دئیخت چونکی دبته نه گهری گهورینا خوینی و ههروهسا داخل کرنا چهندين مادان بو بوناف لهشی نه خوشی ژبو هندي دا بهیز که ڦیت و نه قه دبته نه گهری کهفتنا روڙی. نه دی بیژینه فان جوره نه خوشا خودایی مه زن سلامه تی بو هه وه فریکهت، نه گهر هوین چیبون دی روڙین خو قه زاکه ن نه گهر هوین چینه بون هوین قه زاکه ن بهلکو لپیش هه ر روڙیه کی قه دی خوارنی دهنه هه ژاره کی .

(٤) بكارئينانا وان ئاميرين بهينا خوش به لاف دكهت "بخور" نا بيته نه گهرى كهفتا روژيى چونكى جهى خوارن و قه خوارنى ناگريت و نه درامانا وان دايه، بهلى هندهك زانا ديژن: مه گروهه مروف ژقه ستا بخورى بكارينيت و بهلكيشيت، بهلى روژى پى نا كهفيت .

(٥) ئهرى روژى ب جگارى دكهفيت ؟

به رسف : بهلى روژى بجگارى دكهفيت

باشه جوداهى چيه ناقبه را بخورى و جگارى ؟

هنديكه جگاره يه ديكل بتنى نينه بهلكو هندهك مادده يين دناف دا وهكى نيكوتينى و قه تران ...هتد

بهلى هنديكه بخوره بتنى ديكله و چ تشين دى دگهل نينه ژبه ر هندى روژى پى ناكهفيت .

(۶) ئهري روژى ب دهرزىكا "شره نقا" دكه فیت ؟

به رسف : ئه گهر ئه و شره نقه ماديڻ بهيز كرنى تيدا بن وهكى
 سيلان كو جهى خوارنى وڤه خوارنى دگريت ل وى ده مى
 دى روژى كه فیت، بهلى ئه گهر ييڻ به لاعيما بن يان ييڻ
 په رسيڅى بن ل وى ده مى روژى پى ناكه فیت .

(۷) چيكرنا (ناظور) ئهري روژى پى دكه فیت ؟

به رسف : ئه گهر چ مادا دگهل ناظورى داخل نه كه ن روژى
 ناكه فین، بهلى پا ئاميرى ناظورى هندك جارا يى ره قه
 داکو بساناهيتر گه وريى دا بچيته خوار و بگه هيته مه عيدهى
 ئاقى دگهل بكاردينن يان ژى هندك ماددا، دانه بيته
 ئه گهرى برينداربونا گه وريى، وئه قه دى بيته ئه گهرى كه فتنه
 روژيى، چونكى نه به س ناظوره بهلكو هندك ماددين دى
 دگهل دهينه بكارئينان وهكى ئاقى وهندك ماددين دى .

(٨) بكارئينانا فرچي داناو مهعجيني روڙي پي
دكهڻيت ؟

به رسف : روڙي پي نا كهڻيت ٺه گهر ڙ گه وري نه بوريت،
به لي يا باشر مروف بكارنه ٺييت هه تا پستي فتاري .

(٩) هه لکيشانا دداني دبيت ٺه گهري كهفتنا روڙي ؟

به رسف : هه لکيشانا دداني نابيت ٺه گهري كهفتنا روڙي
به لي پيدفيه ٺه و تشتي دكهڻيت دهڻي مروف دا وهكي
"خويني" مروف پاڻيت ڙدهرفه و نه داعيريت .

(۱۰) بکارئینانا سیواکی دبیتہ ئہ گہری کہفتنا روژی؟

بہرشف : بکارئینانا سیواکی نابیتہ ئہ گہری کہفتنا روژی
 بہلی ب وی مہرجی سیواکی عادی بیت بہلی ئہ گہر
 سیواکی معہ تہر کری بیت ئانکو ہندہ ک تام تیدا ہہ بن ل
 وی دہمی ئہ گہر بکارئینا نابیت وی ئاقی بداعیریت پیدقیہ
 پاڻیژیت ژدہرقہ چونکی وہ کی فرچہ ی و مہعجینی لی
 دہیت .

(۱۱) پرسیار : قہ ترا گوہی روژی پی دکہ قیت ؟

بہرشف : نہ خیر روژی پی ناکہ قیت .

(۱۲) پرسیار : قہ ترا چاچی روژی پی دکہ قیت ؟

بہ رسف : نہ خیر روژی پی نا کہ قیت .

(۱۳) پرسیار : قہ ترا دفنی روژی پی دکہ قیت ؟

بہ رسف : ئە گەر بگہ هیتہ گہ وریی بہ لی روژی دی
کہ قیت چونکی ہندیکہ بوریا دفنی یہ دگہ هیتہ گہ وریی
و ریکہ کہ بو داخل بونا خوارنی ئانکو ئە و کہ سی نہ شین
بدہ فی خوارنی بخوت ب ریکا دفنی دہنی، ژبہ رہندی
زانا دبیزن : ئە گەر گہ هشتہ گہ وریی یان مہ عیدہ ی روژی
پی دکہ قیت .

(ناقبر)

ئەو كەسى جوتبونى (جىماع)ى دگەل ھەقزىنا خو
بكهت دروژين رەمەزانى دا

مە ناقبرە كا تايبەت بو قى بابەتى دانا ژبەر گرنگيا وى

ھەر كەسە كى سپىدەھيا رەمەزانى بچىتە نقىنا ھەقزىنا خو
ل وى دەمى ئەو كەتە دگۈنەھەكى دا ژ گۈنەھىن مەزن
بەلى ھندەك تىشت لىسەر وى دى پىدقى بن ئانكو
واجب بن لىسەر وى ئەو ژى ئەقەنە :

(١) **كفارة** : پىدقىيە كەفارەتا گۈنەھا خو بدەت كو
كەفارەتا وى يا مەزنە ھەتا خودى ل گۈنەھا وى بورىت
پىدقى يە لىسەر وى ئەو وى كەفارەتى بدەت .

(٢) **القضاء** : پىدقىيە وى روژيى قەزاكەت .

(۳) لدهمی روژیا خو دئیخت ژئه گهری کریارا جوتبونئی
 هەر ژ وی دهمی پیدقی یه چ نه خوت و چ نه قه خوت
 وی روژی همی هه تا بانگی مه غره ب بانگ بدهت .

**پرسیار : ئه ری زه لام بتنی دکه فیه لبن فی سزای یان
 ئافرهت ژی ؟**

به رسف : ئه گهر ئه ف چهنده بدلی ئافرهتی ژی بیت ئه و
 ژی دکه فیه لبن فی چهندی، به لی ئه گهر زوری ل ئافرهتی
 هات بیه کرن ل وی دهمی که فارهت لسه ر ئافرهتی نینه
 بهس لسه ر زه لامی یه، به لی بارا پتر بو ههر دووکا
 دکه فیت چونکی ئافرهت ژی گه له ک دکه فیه فی خه له تی
 و بدلی ههر دوکایه ژ بهر هندی پیدقی یه ههر دوو وی
 روژی قه زاکن و که فارهتی بدهن چونکی ههر دوو
 دگونه هکارن ب گونه هه کا مه زن، پیدقی یه هه فژین
 هشیاری فی چهندی بن چونکی گونه هه کا مه زنه گه له ک .

پرسیار : ئه‌ری که فاره‌ت چیه ؟

به‌رسف : خودایی مه‌زن که فاره‌ته‌کا مه‌زن یا دانای ژبو وی که‌سی بچیه‌ نه‌ئینا هه‌ژینا خو ل سپیده‌هیا ره‌مه‌زانی، ئه‌گه‌ری قی چه‌ندی ژی ئه‌وه هه‌یقا ره‌مه‌زانی هه‌یقه‌کا پیروزه و بقه‌در و بهایه و خودان حورمه‌ته، داکو که‌س ئه‌قی حورمه‌تی نه‌شکینیت هه‌رکه‌سه‌کی بچیه‌ نه‌ئینا هه‌ژینا خو ل سپیده‌هیین ره‌مه‌زانی ل وی ده‌می ئه‌وی که‌سی حورمه‌تا قی هه‌یقی شکاند، ژبه‌ر هندی دی که‌قیته‌ گونه‌هاکا مه‌زن و دی که‌فاره‌ته‌کا مه‌زن ده‌ت هه‌تا کو ژقی گونه‌هی بدهرکه‌قیت .

پرسیار : بنیات دقئ که فاره تی دا ئانکو که فاره ت ژ کیفه هاتییه و به لگه لسهر چیه ؟

به رسف : ئه بو هورهیره رازی بوونا خودی لی بیت
قه دگوهیزیت و دیژیت : جاره کی ئه م روینشتی بوین
لده ف پیغمبه ری ﷺ ل دهمه کی زه لامه کی ئه عرابی هات
و گوت : ئه ی پیغمبه ری خودی ئه ز چومه هیلاکی ئه ز
که تمه دگونه هه کا مه زن دا، پیغمبه ری ﷺ گوتی
ته خیره ؟ ئه وی گوتی : ئه ز چومه نئینا هه ژینا خو و ئه ز
یی ب روژی، پیغمبه ری ﷺ گوتی : ئه ری ته عه بده ک
هه یه تو ئازابکه ی ؟ وی گوت : نه خیر پیغمبه ری ﷺ
گوتی : ئه ری پا تو دشی دوو هه یقا لسهر ئیک ب روژی
بی ؟ وی گوت نه خیر، پیغمبه ری ﷺ گوتی : ئه ری تو
دشی خوارنی بده یه شیست فه قیران و وان تیرکه ی ؟ وی
گوت : نه خیر، بو ماوه یه کی پیغمبه ر ﷺ بیده نگ بوو ل
ناف بیهنه کی هنده ک قه سپ بو پیغمبه ری ﷺ هاتن ،

پيغهمبهري ﷺ گوت : کا ئهوي پرسيار کرين ؟ ئهوي
 که سي گوت : ئهزم ئه ي پيغهمبهري خودي، پيغهمبهري
 ﷺ گوتي هه ره فان قه سپا ببه ئهوين هاتين بصه دهقه هه ره
 و بکه سه دهقه دايته که فاره تا وي چهن دا ته کري، وي
 زه لامی ئه عرابي گوتي : ئه ي پيغهمبهري خودي والله که س
 ژمن هه ژارتر نينه نايه را فان هاردوو چياين مه که هه ي،
 پيغهمبهري ﷺ کره که ني هه تا ددانيت وي يين پاشي
 ده رکه تين و گوته وي زه لامی دي هه ره بده مالا خو و
 هوين بخون (۱)

گوتنا ئي که سي ئه عرابي ل ده مي گوتي "ئه ز چومه
 هيلاکي" به لگه يه ل سه رهندي کو وي ئه عرابي هه ستيکر
 گونه هه کا مه زن کر ژبه رهندي بترس هاته ده ف پيغهمبهري
 ﷺ، به لي سبحان الله پشتي ژده ف پيغهمبهري ﷺ زفري
 خوارن ژي دگهل بو و که يفا وي هات بو، ئه ف چهنده
 دلوقانيا پيغهمبهري ﷺ و حیکمه تا وي بومه دياردکه ت .

ژبه ر قی چهندی دهمی ئه و زهلامی ئه عرابی زقریه دهف
 هه قالین خو گوت : هه وه گه له ک ل سه رمن گران و
 بهرته نگ کر به لی پیغه مبه ری خودی ﷺ گه له ک لسه ر من
 سفک کر و به رفره هکر .

ئه قه وی چهندی دگه هینیت کو ژ ریک و سوننه تا
 پیغه مبه ری بو ﷺ کو جیاوازی دکر دناقه را وی که سی
 گونه ه کربا و په شیمان ببا و هات با دهف پیغه مبه ری ﷺ
 په شیمانی، و ناقه را وی که سی گونه ه کربا و په شیمان
 نه ببا، و هر که سه کی گونه ه کربا و په شیمان ببا
 پیغه مبه ری ﷺ پاشقه نه دبر به لکو ته شجیعا وی دکر ل سه ر
 تهوبی ،

به لی ئه و که سی گونه ه کربا و تهوبه نه کربا وه کی وی
 که سی نه دبو ئه وی په شیمان ببا ژبه ر وی گونه ها کری و
 تهوبه کربا .

ههروهسا پيغه مبهري ﷺ ئه مري وي كر كو كه فاره تي
 بدهت به لي ئه مري هه قژينا وي بدانا كه فاره تي نه كر، يا
 هاتييه گوتن چونكي پيغه مبهري ﷺ نه زاني كا ب زوري
 چوييه نقيانا هه قژينا خو يان ب رازي بوونا هه قژينا وي
 ژي بو .

ژبه ر هندی يا دروست ل دويف گوتنا جمهوري زانايان
 ئه ف كه فاره ته بو هه ردوو كايه ئه گهر ب رازي بوونا
 ئافره تي بيت چونكي ئه حكامين شه رعي بو ئافره تي و
 زه لامي وه كي ئيكن ئيلا ئه و نه بيت يا كو به لگه يه ك هات
 بيت تايهت بو ئافره تي .

ژقي فهرمودي بو مه ديار دبیت كو ئه و كه سي
 بچيته نقينا هه قژينا خو ل سپيده هيا ره مه زاني
 كه فاره تا وي ئه قه يه :

(۱) ئازا کرنا عهده کی، ئە گەر عهبد نه بو دی چیتە قوناغا
دویی .

(۲) دی دوو هه یقا سەر ئیک ب روژی بیت، ئە گەر نه شیا
دوو هه یقا ل سەر ئیک ب روژی بیت ژبه ر نه ساخیه کی
کو نوژداری گوت بیتی تو نه شی روژیا بگری ل وی
دهمی دی چیتە قوناغا سیی .

(۳) دی خوارنی ده ته شیسیت که سین هه ژار

تیبینی : پیدقیه هه ر دو هه یقا سەر ئیک ب روژی بیت و
نابیت ناقری بیخته ناف دا،

بونموونه ۵۸ روژی گرتن و دو یقا ئیک روژی خوار ل
وی دهمی پیدقی یه بزقریته دهستیکی قه ژبلی کو بکه فیه
دروژا جه ژنی دا یان ئافرهت بکه فیه زقروکا خوین دیتنی
دا ل وی دهمی چینه .

تیبینی : گهلهک که سین ههین ده می دچنه دهف مه لایه کی یان موفتیه کی یان ماموستایه کی ئاینی دی بیژنی ئەم نه سین دوو هه یقا ل سهر ئیک ب روژی بین، ئەقه نه هیجه ته چونکی ئەو که سه دشیّت ب روژی بیت به لی ل سهر وی یا بزه حمه ته ل وی ده می دی پرسیار ژێ هیته کرن ئەری ئەو که سه دشیّت ره مه زانی ب روژی بیت یان نه ؟

ئەگەر گوت به لی ئەز دشیّم ل وی ده می ئەو دشیّت دوو هه یقا ژێ سهر ئیک ب روژی بیت ئەگەر گوت ل سهر من گرانه ل وی ده می دی بیژینه وی که سی مانئ گونه هاته ژێ یا گرانه و مه زنه ژبه رهندي ناییت روژین دوو هه یقا نه گریت و بچیت ب جوره کی دی که فاره تی بدهت ئیلا بو که سین دانه مر یان ئەوین نه خوشیه کا به رده وام ههین، به لی ئەوی بشیّت ره مه زانی ب روژی بیت دی شیّت دوو هه یقان ل سهر ئیک گریت ژبه رهندي ناییت خوارنی بدهت .

به لئِ ته گهر عهد نه بو ئازاد کهت چونکی نوکه عهد نین،
 تهو دئ ب روژی بیت دوو هه یقا لسه ر ئیک و دئ
 تهو به کهت ناییت هه مان تشت دوباره بکهت .

پرسیار : ئه ر ئ کهنگی دروسته زه لام بچیته نقینا
 هه قژینا خو دره مه زانی دا ؟

به رسف : بشه ف هه تا به ری بانگی سپیدی بچیته نقینا
 هه قژینا خو ژبه ر گوتنا خودی ده می دیژیت :

﴿ أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ﴾ [البقرة : ۱۸۷]

ئانکو : خودی بو هه وه دورستکریه کو هوین ل شه قین
 ره مه زانی بچنه نقینا خو.

(ناڤبر)

هه ركه سه كى ره مه زان ژى چوو يان ژى روژين خو
خوارن ژبه ر عوزره كى، ل وى ده مى كا چهند خوارينه
پيدفى يه هند روژيا قه زاكه ت، ژبه ر گوتنا خودى ده مى
ديژيت :

﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ
أُخَرَ ﴾ [البقرة : ۱۸۴]

ئانكو : هه چيى ژ هه وه يى نه خوش بت وروژى بو وى يا
ب زه حمه ت بت، يان ريفنگ بت، بو وى هه يه نه و
روژيى نه گرت، وبلا نه وهنده ك روژين دى، هندی وان
ين وى خوارين، پيشقه بگرت .

ژسوننه تی یه مروڤ پشتی رهمه زانی ئیکسهر ئه و روژین خوارین قه زابکته، دروسته مروڤ گيړوکه ت به لی ژ سوننه تی یه مروڤ پشتی رهمه زانی ئیکسهر قه زاکته، ئیلا دحاله ته کی دا واجبه مروڤ زیکا قه زاکته ئه و ژ ی ئه گهر بو هه یقا شه عبانی و گه له ک روژ ژهه یقی نه مابن ل وی ده می پیدقیه زیکا قه زاکته به ری رهمه زان بسهردا بهیت قه .

ههروه سا ژ سوننه تی یه ئه ف قه زاکر نه لدویف ئیک بن، ئانکو ئه و روژین خوارین لده می قه زاکته ل دویف ئیک بگریته، وه کی "ابن قدامه" خودی دلوقانی پی بهت دیژیت : (ئه ز نزانم کو خیلافا یا هه ی ل ناڅبه را ئه هلی زاینی کو سوننه ت بیت لدویف ئیک قه زاکر نا روژین رهمه زانی) (۲)

حوکمی روژی گرتنا شه‌شکین شه‌والی به‌ری قه‌زاکرنا روژیین ره‌مه‌زانی .

بونموونه : که‌سه‌کی چار روژی خوارن ژئه‌گه‌ری
سه‌فه‌ره‌کی یان نه‌خوشیه‌کی و دویشدا فیا شه‌شکین
شه‌والی بگریت، ئه‌ری ئه‌ف که‌سه لده‌ستیکی کیژ روژیان
بگریت باشته‌ره ئه‌ری لده‌ستیکی شه‌شکا بگریت یان ئه‌و
روژییت خوارین قه‌زاکته ؟

ئه‌فه باب‌ه‌ته‌کی خیلافی یه، مه‌زه‌به‌بی حه‌نبه‌لی یان دبیریت :
چینابیت پیدقی یه لده‌ستیکی یین خو ئه‌وین خوارین ل
ره‌مه‌زانی قه‌زابکته لدویش دا شه‌شکا بگریت چونکی
واجب به‌ری سوننه‌تی یه،

به‌لی لدویش قه‌ولی جمهوری زانایان دروسته مروف
روژیین سوننه‌ت به‌ری یین واجب بگریت ئه‌گه‌ر هیشتا
ده‌می وی مابیت .

بونموونه : کهسه کی روژیٔت رهمه زانی هندهک بیت
خوارین وپشتی هینگی شهوال هات و وی کهسی قیا
شهشکا بگریٔت ئه ری ئه گهر شهشک گرتن دی خیرا
شهشکا گه هیتی یان نه ؟

ئه گهر فی کهسی شهشک گرتن روژیٔن وی دروستن
لدویف گوتنا جمهورئ زانایان به لی نا گه هیته خیرا
شهشکا .

پیغه مبه ری ﷺ گوئییه : (مَنْ صَامَ رَمَضانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًا
مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ) (۱۹)

ئانکو : ههر کهسه کی رهمه زانی ههمیی ب روژی بیت و
دویفدا شهشکین شهوالی ژی بگریٔت ههروه کی سالی
ههمیی ب روژی بوی .

بهلی ئه و کهسی روژیین ره مه زانی لسه ر مابن و قه زان نه کر
بن ئه و نا گه هیته قی خیری، ئه قه ژی بوچوونا "ابن بازی
و محمد بن صالح العثیمین" رحمهم الله تعالی .

ههروه سا هه ر کهسه کی بقیته وی خیرا ئه و دقئ
فه رمودی دا هاتی لسه ر وی پیدقئ یه ئه و له زی بکه ت
دقه زاکرنا روژیین خو یین فه رز دا به ری هاتنا شه شکا
داکو خیرا شه شکا بگه هیتی،

بهلی ئه گه ر کهسه کی شه شکا گرتن به ری قه زاکرنا روژیین
خو ل وی ده می دی خیرا روژیین عادی گه هیتی، بهلی
هه تا بگه هیته خیرا شه شکا ئه و دقئ فه رمودی دا هاتی

(مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ
الدَّهْرِ)

ئانکو : هه ر کهسه کی ره مه زانی هه میی ب روژی بیت و
دو یقدا شه شکین شه والی ژی بگریته ههروه کی سالی
هه میی ب روژی بوی .

پیدفی یه لدهستیکی روژیین خو یین قهزا بگریت دا
 بگه هیه وئ خیری و بکه قیه لبن حوکی فی فهرمودی،
 بارا پتر ئه قه بو وان ئافره تا دهیت ئه وین هنده ک روژیین
 ره مه زانی لسه ر وان هه یین ژ ئه گهری زقروکا خوین دیتنی
 ییت خوارین و وئ دقیت شه شکا بگریت و دی بو وئ
 بزه حمه ت که فن،

بونموونه : ئافره ته کی ژبه ر زقروکا خوین دیتنی شه ش
 روژییت ره مه زانی ییت خوارین و دویقدا شه وال هات
 ئه وئ ئافره تی دقیت شه شکین شه والی بگریت و پاشی
 بدلی خو ییت قهزا بگریت چونکی دی بیژیت لسه ر من
 دژواره ئه ز دوازه روژا ب روژی بم کو شه ش روژیین
 قهزا و شه شکین شه والی،

ل وی ده می دی بیژینه فی ئافره تی هه تا تو بگه هییه خیرا
 شه شکا و بکه قیه لبن حوکی فی فهرمودی پیدفی یه
 لدهستیکی تو روژیین ره مه زانی ئه وین ته خوارین
 قهزا بکه ی ل دویف دا شه شکا بگری .

تیبینی : هه رکه سه کئی ئیه تا روژیا خو یا واجب ئینا یان دئ روژیین قهزا گريت و پاشی ئیه تا خو گوهارت و روژیا خو کره سوننهت ل وی ده می ئەف چهنده یا دروسته، بهلی چینابیت کو که سه ک یی ب روژی بیت ب روژیا فهرز یان یا قهزا کرنی بیت و وی روژیی قهتعه کهت چونکی یا واجبه ئیلا بکه ته یا سوننهت .

خیرا گرتنا روژیین سوننهت :

هندیکه روژی گرتنه ئەقجا چ روژی گرتنا سوننهت بیت یان یا واجب بیت ژمه زنتین کارین خیری نه ههروه کی هاتییه قه گوهاستن دفرمودا بوخاری و موسلمی دا ژ ئەبو هورهیره ی رازی بونا خودی لی بیت گوت خودی دیژیت:

(كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ ؛ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : إِلَّا الصَّوْمَ ؛ فَإِنَّهُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ) (٢٠)

ئانکو : هەر کار و کریاره کا کوری ئادهمی دکهت دی بو
وی زیده بیت کو هەر خیره ک ب دههایه ههتا هفت
سهدا، دویف دا خودی گوت ئیلا روژی تی نه بیت نه و بو
منه و نه ز دی خیرا وی دهم .

ئه قه به لگه یه لسه ر مه زناهییا خیرا روژی گرتنی کو خودی
دی پاداشتی وی دهت .

هندیکه دانا خیری یه لدویف وی یه ئه وی خیری دهت کو
خودی یه، و چ گومان تیدا نینه هندیکه خیرا خودی یه ژ
یی ههمیا مه زنتره .

بونموونه : ماموستایه ک بیژته قوتابین خو یین سه رکهفتی
هەر ئیک ژوه نه ز دی باوه رنامه کی و دیاریه کی دهمی و
یین ههمیا ب ئیک ئاست، ولدویفدا گوته قوتابییه کی تو
خو بگره دیاریا ته یا تایبه ته ئه ری ل وی دهمی ههزا ته
چییه بو قی چه ندی؟ چ گومان تیدا نینه کو دی دیاریا
وی قوتابی ژ یا هه قالین وی ههمیا باشترو مه زنتربیت
چونکی یا تایبه ته لدهف ماموستای

ئەھا ھوسا خیر و ئەجرى روژى گرتنى یى تايبەتە و ژ
ھەمى کارین دى و پەرستین دى پترە چونكى یا تايبەتە
خودى پاداشتى وى یى تايبەتکرى .

**ئەرى بوچى خیرا روژى ژ یا ھەمى عبادەتین دى
مەزنتەرە ؟**

بەرسف : حیکمەت ژفى خیرا مەزن ئەو ھەندیکە روژىیە
شینوارى دلسوزى "ئىخلاصى" بو خودى تعالى تیدا دیار
دبیت، چونكى مروف دشی ل جھەكى کو کەس مروفى
نەبینیت ئەو روژیا خو بشکینیت یان ئافى قەخوت بەلى
دگەل فى چەندى ژى روژى ھەمى خو دەھیلەتە برسى و
تیھنى، چونكى ھەرکەسەک دشی ھەر دەما کەس وى
نەبینیت روژیا خو بشکینیت بەلى ئەگەر خو ما بتنى ژى و
ئەف چەندە نەکر ل وى دەمى دلسوزى و "ئىخلاصا" وى
کەسى بو خودى تعالى دیار دبیت .

ہندیکہ روژی گرتنہ ہرسی جورین بیہن فرہیہی تیدا
 دیار دیت ئوژی، بیہن فرہیہی لسہر پەرستنا خودی
 تعالیٰ و ہروہسا بیہن فرہیہی لسہر نہ کرنا گونہہی و
 ہروہسا بیہن فرہیہی لسہر قہدہریت خودی تعالیٰ،

بیہن فرہیہی لسہر پەرستنا خودی تعالیٰ : ئہقہ وی چہندی
 بخوۓ دگریت کو مروف دی بیہن فرہ بیت لسہر
 پەرستنی کو وی پەرستنی ئہدا بکہت .

بیہن فرہیہی لسہر نہ کرنا گونہہی : ئہقہ وی چہندی
 بخوۓ دگریت کو ئہو مروف دی خو پاریزیت ژنہ کرنا
 گونہہی و دی بیہن فرہ بیت .

بیہن فرہیہا لسہر قہدہریت خودی تعالیٰ : ئەقہ وی
چہندی بخوۃ دگریت کو ئەو کہس دی یی بیہن فرہہ
بیت لسہر قہدہریت خودی تعالیٰ ئەوا ژ ئەگەر روژی
دگہیتی ژ برسی و تیہنی و نہخوشیی..ہتد .

خودایی مہزن دیثیت :

﴿ إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ [الزمر : ۱۰]

ئانکو : ل ئاخہتی خیرہکا بی حسیب بو وان یین صہبری
دکیشن دی ئیتہدان .

خیرترین روژیین سوننهت کیشکن ؟

ئەو روژی نه کو مروف روژه کی بگریت وروژه کی بخوت ئانکو هەر روژه کی نه ئیکی ب روژی بیت، "داود علیه السلام" ئەف روژییه دگرتن ههروه کی پیغمبەر ﷺ دیژیت :

(فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا، فَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ، وَهُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ) (۲۱)

ئانکو : روژه کی ب روژی به و روژه کی نه ئەفه روژیین داود علیه السلام بون و ئەفه باشتیین روژی نه .

"الايام البيض" روژين سپى گرنا ٢٨ روژيان ژى سوننه ته
 نه ٢٨ ژى ل روژين "١٣، ١٤، ١٥" ژ هه يقا عهسمانى به لگه
 لسهر قى چهندي نه ٢٨ فهرموده يه كو هاتيه ٢٨ گوهاستن ژ
 ابو ذرى رازى بونا خودى لى بيت گوت پيغه مبهري والله اعلم
 گوت :

(يا ابا ذر اذا صُمْتَ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثًا، فَصُمْ ثَلَاثَ عَشْرَةٍ،
 وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ، وَخَمْسَ عَشْرَةَ) (٢٢)

ئانكو : نه گهر تو هه يقى سى روژان ب روژى بى تو ب
 روژى به ل سيزدى و چاردى و پازدى .

پرسیار : بوچی دبیزنی "الایام البیض" روژین سپی ؟

بہر سق : ژبہر روناتیا شہقا وی ئانکو شہقیت وی درونن چونکی ہہیف یا تمامہ ژبہر فی چہندی دبیزنی "الایام البیض" ئانکو روژین سپی .

بہلی ژبلی ہہیقا "ذی الحجۃ" ہندیکہ روژا سیزدی یہ ژ "ایام التشریق" ہ ئانکو دبیتہ روژا چاری یا جہژنا حاجیا ل وی روژی روژیگرتن تیدا یا دروست نینہ، بہلی ل وی دەمی دی "۱۴، ۱۵، ۱۶" ب روژی بیت ژ ہہیقا "ذی الحجۃ".

به لئِ ئه گهر كه سه كي نه شيئا فان روژيا بگريت فهرمودين
صحيح ييت هاتين كو هه يقى هه ميى بتنى سى روژا ژى
بگريت ئه و ژى يا گر نكه هه روه كي هاتيه فه گوهاستن ژ
عبدالله يى كورى عمرى كورى عاصى خودى ژى رازى
بيت ديژيت كو پيغه مبهري عليه السلام وه سييه تا من كر و گوت :

(أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثٍ: بِصِيَامِ
ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكَعَتَيِ الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ
قَبْلَ أَنْ أَرْقُدَ) (۲۳)

ئانكو : خوشتقيى من پيغه مبهري عليه السلام ، وه سييه تا من بسى
تشتا كر، گرتنا سى روژا دى هه يقى دا، كرنا دوو
روكه تين نقيژا تيште گهه، كرنا وترى بهري نفستنى .

به لئِ ژفى فهرمودى پيدفى يه بزانيں دهه يقى دا سى روژا
ب روژى بين نه ئيللا ل روژين سى پى بيت و هه روه سا
مه رهم ژ نقيژا تيште گهه ئانكو صلاة الضحى يه .

به حس ل خیرا سی روژا هاتییه کرن نه ئیلا ههرسی
روژین "الایام البیض" بن ههروه کی هاتییه فه گوهاستن ژ
عبدالله یی کوری عمری کوری عاصی خودی ژی رازی
بیت دبیریت :

(وإن بحسبك أن تصوم كل شهر ثلاثة أيام فإن لك بكل
حسنة عشر أمثالها، فإن ذلك صيام الدهر كله) (۲۴)

ئانکو : تیراته ههیه هه یقی هه می سی روژا پروژی بی، و
بوو هه روژه کی دی بوته دهه خیر هینه نقیسان، نه فه
ژی هه وه کی تو سال ب سال ب روژی .

ههروه سا پیغه مبهری ﷺ وه سیهت ل گهلهک سه حاییان
کریه ژوان "ابو ذر و عمری کوری عاصی" کو دهه یقی دا
سی روژا ب روژی بن "الایام البیض" بن بیگومان نه گهر
"الایام البیض" بن باشتره بهلی نه گهر نه شییا ل روژین دی
ژی دروسته .

ههروسا ل روژین دووشه مەب و پینج شه مەبا ژێ سوننه ته
مروڤ ب روژی بیت، ژ ئوسامه یی کوری زهیدی رازی
بوونا خودی لی بیت هاتییه قه گوهاستن دیژیت :

(یا رسول الله ! إِنَّكَ تَصُومُ حَتَّى لَا تَكَادَ تُفْطِرُ، وَتُفْطِرُ
حَتَّى لَا تَكَادَ أَنْ تَصُومَ ! إِلَّا يَوْمَيْنِ، قَالَ : أَيُّ يَوْمَيْنِ ؟
قُلْتُ : يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ ، قَالَ : ذَانِكَ يَوْمَانِ
تُعْرَضُ فِيهِمَا الْأَعْمَالُ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ، فَأَحَبُّ أَنْ
يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ) (۲۵)

ئانکو : ئەو پێغه مەبەری خودی ئەز ته دینم تو یی ب
روژی و مروڤ دیژیت تو چجارا روژیا خو ناخوی و
هنده ک جارا تو یی بی روژی مروڤ دیژیت تو چجارا
روژیا ناگری ئیلا دوو روژ تی نه بن هه می ده ما تو یی ب
روژی تیدا، پێغه مەبەری ﷺ گوتی کێژ روژن ؟

گوتی : روژا دووشه‌مب و پینج شه‌مبی یه ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری
خودی، پیغه‌مبه‌ری ﷺ گوتی : ئه‌و دوو روژن کار و
کریارین عه‌بدی تیدا بلند دبن به‌ره‌ف خودی تعالی و ئه‌ز
حه‌سدکه‌م ل ده‌می کار و کریارین من بلند دبن ئه‌ز یی
ب روژی بم .

هه‌روه‌سا روژیا دووشه‌مبی ته‌ئکید تره ژیا پینج شه‌مبی
هه‌روه‌کی دسه‌حیحا موسلمی دا ژابی قتاده‌ی هاتییه
فه‌گوه‌استن خودی ژی رازی بیت دیژیت :

من پرسیار ژ پیغه‌مبه‌ری کر ﷺ ده‌باره‌یی روژا
دووشه‌مبی پیغه‌مبه‌ری ﷺ گوت : ئه‌و روژه ئه‌وا ئه‌ز تیدا
بویم و هاتییه فریکرن و ئه‌و روژه یا قورئان بومن تیدا
هاتی خواری .

ههروه سا شهشکین هه یقا شهوالی ژى سوننه ته مروڤ
بگريت چونكى دسه حيا موسلمى دا ژ ابو ايوب
الانصارى خودى ژى رازى بيت هاتيه فه گوهاستن گوت
پيغه مبهري وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ گوت :

(مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ
الدَّهْرِ) (۲۶)

ئانكو : هه ر كه سه كى ره مه زانى هه ميبى ب روژى بيت و
دويقدا شهشکین شهوالی ژى بگريت ههروه كى سالى
هه ميبى ب روژى بوى .

مه‌ره‌م ژ خیرا وی یا مه‌زن کو هه‌روه‌کی مروڤ ساله‌کی
ب روژی بوی ئه‌وه، چونکی هندیکه روژیین ره‌مه‌زانی نه
هه‌ر خیره‌ک ب ده‌هایه به‌ران‌به‌ری ده‌ه هه‌یقا و پتريا
ره‌مه‌زانی سیه‌ روژن ئانکو ئه‌قه سی سهد روژ، هه‌روه‌سا
شه‌شکین شه‌والی ژی هه‌ر ئیک ب ده‌هایه ئه‌قه شیس‌ت
روژ و هه‌ر دوو پیکه‌ه دبه‌نه سیسه‌د و شیس‌ت روژ ئانکو
دبه‌نه ساله‌ک .

تییینی : هه‌ر که‌سی شه‌شکین شه‌والی ژی چون ژبه‌ر
عوزره‌کی ئه‌قجا چ ئافره‌ت بیت که‌ڤته دزڤروکا خوین
دیتنی دا یان خوینا زاروک بونی دیت و ئه‌ف چه‌نده بو
ئه‌گه‌ر نه‌شیا روژیین خو قه‌زابکه‌ت و شه‌شکا بگريت
ئه‌ری ل وی ده‌می پشتی هه‌یقا شه‌والی روژیین خو
قه‌زابکه‌ت کو دبته هه‌یقا "ذی القعه‌ه" و ئه‌ری دی گه‌هیته
خیرا شه‌شکا؟ ل دویڤ گوتنا زانایان به‌لی دی گه‌هیتی
ئه‌گه‌ر ژبه‌ر عوزره‌کی نه‌شیا شه‌شکا بگريت و ئه‌قه ژی ل
دویڤ گوتنا زانایی مه‌زنه (عبدالرحمن ابن السعدی، و ابن
تیمیه) خودی دلوقانیی ب وان بیه‌ت .

هه روسا روژيگرتنا روژين هه يقا موحه ره مي ژي سوننه ته
چونكي پيغه مبهري ﷺ گوته :

(أَفْضَلُ الصَّيَامِ، بَعْدَ رَمَضَانَ، شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ) (۲۷)

ئانكو : خيرترين روژي پشتي روژين هه يقا ره مه زاني
روژين هه يقا خودي يا موحه ره من .

پيغه مبهري ﷺ گه له ك ته ئكيدى دا روژيا روژا عاشورائي
هه روه كي دفرموده يه كي دا ديژيت :

(صِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ
الَّتِي قَبْلَهُ) (۲۸)

ئانكو : روژا عاشورائي نه ز حسيب دكه م بو خو لنك خودي
تعالى كو خودي گونه هين سالا چوي ب غه فرنيت .

(۲۷) [جامع السنة، بَابُ صَوْمِ التَّطَوُّعِ وَمَا نُهِيَ عَنْ صَوْمِهِ ۱۴۷۲]

(۲۸) [رواه مسلم ۱۱۶۲]

وحیکمەت ژگرتنا روژیا عاشورائی ئەو لدهمی کو خودی
"موسی علیه السلام" ژ فیرعهونی رزگار کری، و ژبو
سوپاسیکرنا خودی بهردهوام فی روژی ب روژی دبو .

و مه دا بو دیارکرن کو لدهستیکی ئەف روژیگرتنه واجب
بو لی پاشی نهما واجب بو سوننهت .

ههروهسا گرتنا روژین دههکین هه یقا "ذی الحجة" ژ
سوننهته، ههروهکی پیغمبه ﷺ گوتی : (نینه کارهکی
خیری هه بیت ژوان روژا بخیر تر، مه رهما پیغمبه ﷺ
روژین دههکا بوو و گوتی هه تا کو خیرا جهاد کرنی
ناگه هیه پله یا خیرا گرتنا روژین دههکین هه یقا "ذی
الحجة" ئیلا کو زهلامه ک بدهرکه قیت ب مالی خو و
نه فسا خو و ب چ نه زقریت ئانکو شهید بیت، و ته ئکید
ترین روژین هه یقا "ذی الحجة" روژا عه ره فی یه کو
گونه هین دوو سالا دغه فرینیت و به لگه لسه ر فی چه ندی
گوتنا گوتنا پیغمبه ﷺ ده می دیژیت :

(صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ، إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ
السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ، وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ) (۲۹)

ئانکو : پیغمبر ﷺ گوت روژیا روژا عه ره فی ئه ز
حسیب دکه م نک خو بو خودی تعالی کو گونه هیئت
سالا چوی ژی و سالا بهیئت ژی ب غه فرینیت .

تیبینی : هه رکه سه کی روژیا سوننهت ب روژی بو لسه ر
وی واجب نینه روژیا خو تمام کهت وی مافی هه ی
بخوت و چ گونه ه لسه ر نینه، به لی باشته ئه و روژیا خو
تمام بکهت، ئیلا ئه گه ر ژبه ر به رژه وه ندیه کی نه بیت ئه و
روژیا خو بشکینیت بو نموونه هات بیته داخواز کرن بو
خوارنی ل میهقانداریه کی یان دهیک و بایین وی داخوازا
وی کر بو خوارنی و زانی دی دهیک و بایین وی دل
خوش بن ل وی دهمی دروسته و باشته ئه و روژیا خو یا
سوننهت بخوت .

(ناظر)

الإعتکاف (الخلوة - مانا بتنی)

تعتیکاف دشریعه تی دا : ئه وه مانا ل مزگه فتی یه ب
ئنیه تا عبادته تی دیژنه فی تعتیکاف ، هندیکه تعتیکافه یا
دروسته و به لگه لسه دروست بونا وی کیتابا خودی
تعالایه و سوننه تا پیغه مبهریه ﷺ و ههروه سا ئیک دهنگیا
زانا یان .

به لگه لسه دروست بونا تعتیکافی :

به لگه ژ قورئانی خودایی مه زن دیژیت :

﴿ وَعَهْدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ
لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴾ [البقرة : ۱۲۵]

ٺانڪو : هوين جھي لئ رابوونا ئيبراهيمي بو خو بڪه نه
جھي نقيڙي، وئو جه ٿو بهر بوو يئ ئيبراهيم ل دهمي
ٺاڦاڪرنا كه عبي ل سهر رادوه ستا، ومه وهحي بو ئيبراهيمي
وڪوري وي ئيسماعيلي هنارت : ڪو مالا من ڙ ههر
پيسا تيه ڪا هي پاڦڙ بڪه ن؛ وهڪ پاراستن بو طه وافڪه رين
ل دور كه عبي، وئو وين لئ دمينن، ونقيڙي لئ دڪه ن .

ههروه سا خودي ديڙيت :

﴿ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ﴾

[البقرة : ۱۸۷]

ٺانڪو : ودهمي هوين ئعتيكافي ل مزگهفتان دڪه ن هوين
نه چنه نئينا خو؛ چونڪي ٿو چهنده ئعتيكافي پويچ دڪه ت
(وئعتكاف ٿو وه مروڦ دهمه ڪي ده سنيشانڪري ل مزگهفتي
بمينت ب ٺيهه تا خيرئ وڪو خو نيزيڪي خودي بڪه ت) .

به لگه ژ سوننه تی :

یا هاتی د هه ردوو سه حیحا دا یا بوخاری و موسلمی ژ دایکامه عائشایی هاتییه فه گوهاستن رازی بونا خودی لی بیت دبیزیت : پیغه مبهری رضی اللہ عنہا ئعتیکاف دکر دهه کین دوماهییا رهمه زانی هه تا چویه بهر دلوقانیا خودی، و پستی مرنا وی هه فزینیت وی ئعتیکاف دکرن .

ههروهسا د سه حیحن بوخاری و موسلمی دا یا هاتی: هندیکه پیغه مبهر هه بو رضی اللہ عنہا ئه وی ل دهه روژین دهستیکی یین هه یقا رهمه زانی ئعتیکاف دکر، دویقدا هاته گوتن کو ل دهه کین نیقه کی ژ بهر "لیلة القدر" شهقا بها ل وی دهمی دا ئعتیکاف کر، و دویقدا هاته گوتن کو هندیکه "لیلة القدر" شهقا بها دکه فیه دهه روژین دوماهی یین هه یقا رهمه زانی ژ بهر هندی پیغه مبهری رضی اللہ عنہا ل وان دهه کین دوماهی ئعتیکاف کر و مالسه ر هندی کو دهه کین دوماهیکی ئعتیکافکر هه تا چویه بهر دلوقانیا خودی رضی اللہ عنہا .

تبييني : هندیکه ئعتیکافه نه یا گریډای یه به س ب هه یقا
 رهمه زانی څه به لکو ل هه یقین دی ژی دروسته، به لی ل
 هه یقا رهمه زانی بخیر تره، به لی ل هه یقین دی ژی
 دروسته .

به لگه لسهر ئیک دهنگیا زانایان :

ئهو داود ژ ئیمامی أحمد څه دگو هیزیت دیږتیت : گوت
 ئهم نزانین کو خیلاف هه بیت ل ناقبه را ئه هلی زانینی دا کو
 هندیکه ئعتیکافه سوننه ته ئانکو چ خیلاف تیدا نینه (۳)

تبييني : هندیکه ئعتیکافه به ری ئیسلامه تی ژی هه بوو،
 ههروه کی خودایی مه زن دیږتیت :

﴿ وَعَهْدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ
 لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴾ [البقرة : ۱۲۵]

ٲانکو : ٲوین جٲی لی رابوونا ئیبراہیمی بو خو بکنہ جٲی نقیڑی، وٲو جٲو ٲو ٲو یی ئیبراہیم ل دہمی ئاٲاکرنا کعبی ل سہر رادوہستا. ومہ وہحی بو ئیبراہیمی وکوری وی ئیسماعیلی ٲنارت : کو مالا من ژ ٲہر ٲیساتیہ کا ٲہی ٲاقر بکن؛ وہک ٲاراستن بو طہوافکہرین ل دور کعبی، وٲوین لی دمین، ونقیڑی لی دکہن .

ژقی ئایہتی بو مہ دیار دیت کو خو ل سہردہمی ٲیغہمہری "ئبراہیمی" علیہ السلام ئعتیکاف ٲہبوو .

حیکمت ژ ٲہبون و دروست بونا ئعتیکافی چیہ ؟

مہرہم ژ ٲہبون و کرنا ئعتیکافی بو کہسی موسلمان ٲہوہ کو مروقی موسلمان دہمی خو و ٲزر و ٲہمی تشتین خو ٲہلیتہ خالی وبو خودی تعالی بتنی بن، و خو ژ شولین دونیایی ٲہقہتینیت .

ههروه کی ابن القیم خودی دلو فانی پی ببهت دیثیت:
مه رهم ژ کرنا ئعتیکافی ئه وه مروف دلی خو بهیلته خالی
بو خودی تعالی و عیاده تی وی (٤)

مه رهم ژ ئعتیکافی ئه وه مروف خو و دلی خو خالی بکهت
بو خودی تعالی و خو دویر بکهت ژ شولین دونیایی،
چونکی هندیکه مروفه لده می بشولین دونیایی فه مژویل
دیت دلی وی رهق دیت و دی بته ئه گهری لاوازییا وی
دپهرستنی دا، بهلی ئه گهر ئعتیکاف کر و دلی خو خالی کر
ژ ههر تشته کی و بهس بو خودی هیلا ل وی ده می دی
دلی وی نه رم بیت و دی پتر بدل سوزانه و ئیخلاص دی
عیاده تی خودی کهت وئه فه مه زنتین ئه گهره مروف خو
پی نیزیکی خودی بکهت .

و هه رکه سه کی ئعتیکافی بکهت دشیّت گه له ک عباده تی
تیدا بکهت وه کی گه له ک کرنا نھیژا و گه له ک خواندنا
قورئانی... هتد به لی دیت ل ده مین عادی دا مروف نه شیّت
هند په رستنئ بکهت چونکی دی ب دونیایی و شولی و
کارین هوسا فه مژویل بیت به لی وه کی دئعتیکافی دا یی
خالی یه ژفان تشتا .

یا گرنه گه ئه و که سی ئعتیکافی دکهت رامان و چه وانیا
دروستییا ئعتیکافی بزانیّت، چونکی گه له کین هه یین
ئعتیکافی دکهن و ده مین خو دبورینن ب تله فونی فه یان
بئاخفتنا دگهل هه قالان... هتد ل وی ده می مه ره ما دروستیا
ئعتیکافی بجه ناهیت .

به لی گونه ه نینه ئه گهر هنده ک جارا ئه و که سی ئعتیکاف
کری دمزگه فتی فه دگهل که سه کی باخفیت کو گوته نه کا
خیری یان ئاموژگاریه کی لی بکهت، به لی هندی بشیّت بلا
پتریا ده می وی که سی ب په رستنئ فه بچیت .

هندیکه ئعتیکافه حوکمی وی سوننه ته لدویف ئیک دهنگیا
زانایان وه کی بهری نوکه مه دایه دیار کرن، بهلی بتنی
حاله ته کی واجب دبیت نهو ژی ل وی ده می کو که سه کی
سه ر خو نه زر کریت .

تییینی : نه زر نه وه مروف تشته کی لسه ر خو واجب بکهت
ونه بخو لسه ر مروقی واجب نه بیت، بونمونه که سه ک
بیژیت نه گهر کوری من ساخ بو یان نه ف به لایه لسه ر من
رابو نه زره لسه ر من نه ز دوو روژا ئعتیکافی بکه م ل
مزگه فتی بو خودی، ل وی ده می ئعتیکاف واجب دبیت ل
سه ر وی که سی .

مه رجین دروست بوونا ئعتیکافی شه شن :

(۱) **ئنیهت** : هندیکه ئنیه ته یا گرنکه و سه ری هه می کارایه و جهی وی دله چونکی پیغه مبه ر صلى الله عليه وسلم دیژیت :

(**إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى**) (۳۰)

ئانکو : هه ما کار ب ئنیه تانه، و هه ر مروقه کی خودی تعالی دی لدویف ئنیه تا وی ده تی ئه قجا چیا باش بیت یان یا خراب بیت .

(۲) **ئیسلام** : ئانکو ئه و که سی ئعتیکافی دکه ت پیدقی یه موسلمان بیت .

(۳) **عهقل** : ئانکو ئه و که سی ئعتیکافی دکه ت پیدقی یه یی دین نه بیت .

(۴) **التمیز** : ئانکو ئەو کەسی ئعتیکافی دکەت پیدفی یه مروقه کی فاما و تیگه هشتی بیت ئانکو ژیی حەفت سالیی خلاس کریت چوبیته دژیی ههشت سالیی دا و خەله تی و باشیی ژیک جودا بکەت .

(۵) ئەو کەسی ئعتیکافی دکەت پیدفی یه یی پاقر بیت ژوان تشتین سەر شویشتنی واجب دکەن وه کی جه نابه تی و زقروکا خوین دیتنی و خوینا زاروک بونی .

به لگه لسەر قی چه ندی ئەوه دایکامه عائیشایی گوت پیغه مبهری ﷺ گوت :

(لا أَحِلُّ الْمَسْجِدَ لِحَائِضٍ وَلَا جُنُبٍ) (۳۱)

ئانکو : ئەزحه لال ناکەم مزگەفتی بو وی ئافره تا دزقروکا خوینی دا و کەسه کی بجه نابه ت .

تېيىنى : ئەگەر كەسەكى ئعتىكاف دىمىزگە فتى قە كر و بىجەنابەت كەت ل وى دەمى لىسەر وى پىدقى يە بىچىت سەرى خۇ بشوت و دوباره بىز قىرئە مىزگە فتى قە .

(۶) ئەوئى ئعتىكافى بىكەت پىدقى يە دىمىزگە فتى قە بىكەت لىدوئىف ئىك دەنگىيا زانايان (الإجماع) ئەف چەندە مەرجە بۇ دروست بونا ئعتىكافى، ئانكو چىنابىت ئعتىكاف ل چولا يان شىكەفتا يان چىايا بىهئە كرن، بەلكو مەرجى دروست بونا ئعتىكافى ئەوہ ل مىزگە فتى بىت .

﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾

[البقرة : ۱۸۷]

ئانكو : و دەمى ھوئىن ئعتىكافى ل مىزگەفتان دىكەن ھوئىن نەچنە ئىقنا خۇ؛ چوئىكى ئەف چەندە ئعتىكافى پوئىچ دىكەت (وئعتىكاف ئەوہ مروؤف دەمەكى دەسنىشانىكرى ل مىزگەفتى بىمىنت ب ئىئەتا خىرى وكو خۇ ئىزىكى خودى بىكەت).

ئیمامیٰ النووی خودیٰ لوقانیٰ پی بہت دیڑیت : دفتیٰ
ئایہ تی دا خودیٰ بہ حسیٰ مزگہفتیٰ دکہت و بومہ دیار
دبیت کو پیدفتیٰ یہ ل مزگہفتیٰ بیت .

تیبینی : پیدفتیٰ یہ ئو مزگہفتہ ژوان مزگہفتا بیت ئوین
نقیڑین ب جہماعہت تیّہ بہینہ کرن دا کو نقیڑا ب
جہماعہت ژ وی کہسی نہچیت چونکی ہندیکہ نقیڑا
بجہماعہتہ واجبہ لسہر زہلامی .

تیبینی : دروستہ بو ئافرہتی ژی ئعتیکافی ل مزگہفتیٰ
بکہت بہلی ب مہرجہکی پیدفتیٰ یہ یا پاراستی بیت ژ
فتنی و جھین تاییہت ہہبن ب ئافرہتان قہ، بہلی ئہ گہر یا
پاراستی نہبیت ژفتنی ل وی دەمی نابیت ئعتیکافی بکہت .

ئەو کارین دبنە ئەگەر کو ئعتیکاف بەتال بیت :

(۱) دەرکەفتنا ژ مزگەفتی بی عوزر .

(۲) کەسەک ژ دینی خو بدەرکەفت بونمونه کوفریه کی بکەت .

(۳) فەخوارنا تشتە کی بیته ئەگەر ئەو کەسە سەر خوش بیت .

(۴) ئینانا خوارا ئافا شەهوەتی ب کریارا دەست پەریی .

کیمترین ماویٰ ئعتیکافی چهنده ؟

هندیکه ئعتیکافه دهرباره‌ی پترترین دهم چ ماوه‌یین
ده‌ستیشانکری نین، به‌لی کیمترین دهمی وی زانا‌یین
بخیلای چوین دهرباره‌ی قی چهندی

بوچونا ئیکی : هنده‌ک ژوان دیژن، کیمترین ماویٰ وی
شه‌فه‌ک و روژه‌که، و دیژن نابیت ئعتیکاف کیمتر بیت ژ
شه‌فه‌ک و روژه‌کا .

بوچونا دویی : وئه‌ف بوچونه یا راجحه و دروسته
وخودی چتر دزائیت کو دیژن، چ سنور و ماوه‌یین
ده‌ستیشانکری نین بو ئعتیکافی و ئه‌فه لدویف بوچونا
زانایی بناف وده‌نگ "ابن باز" ییه، لدویف عورفی دمینیت،
ئه‌گهر که‌سه‌ک ما دمزگه‌فتی فه ب ئیه‌تا کرنا ئعتیکافی ل
وی دهمی بو وی ده‌یته هژمارتن ئعتیکاف دعورفی دا ئه‌فه
ده‌یته هژمارتن ئعتیکاف .

بونموونه : که سه ک دوو سه عه تان یان پتر ما دمزگه فتی قه
و مژویل بوو بکرنا په رستنی قه ل وی ده می نه و دهیته
هژمارتن ئعتیکاف چونکی دعورفی دا سه عه ته ک یان دوو
سه عه ت دبته ئعتیکاف .

ژبه ر هندى ل دهه روژین دوماهیا هه یقا ره مه زانی
که له ک که س ناگه هن ئعتیکافی بکه ن ژنه گهری هه بونا
شولی یان ژنه گهری هه بونا ده وامی، بوکه سین هوسا دی
بیژین: لده می تو سه ر کاری خو دزقریه قه هه ره دمزگه فتی
قه ب ئیه تا ئعتیکافی ئاناها خودی دی بو ته ب ئعتیکاف
هیته نفیسین .

وئه قه ریکه که بو وان که سین خودان کار وده وام کو نه و
ژی دشین بقی ریکی ئعتیکافی بکه ن .

دوو حالتان دروسته ئه و که سی دمرگه فتی قه
ئعتیکاف کری ژ مرگه فتی بدهرکه قیت :

(۱) بدهرکه قیت بو خوارن و قه خوارنی ، بهلی ئه گهر
که سه ک هه بیت خوارنی و قه خوارنی بو بینیت ل وی
دهمی نابیت ژ مرگه فتی بدهرکه قیت، بهلی ئه گهر که س
نه بیت بو بینیت ل وی دهمی دروسته .

(۲) چونا دهست ئافی ب وی مهرجی ئه گهر جهی دهست
ئافی یان ئاف ل مرگه فتی نه بوو ل وی دهمی دروسته
بدهرکه قیت ژ مرگه فتی هه تا پیدقی یا خو بجه بینیت و
دوباره بزقریته مرگه فتی قه .

تیبینی : هندهک له وحه دهندهک مزگهفتان فه ییت ههین
لسهر چیکرینه : (یا ره بی من ئییه ته ئەز دمزگهفتی فه بم
هندی ئەز بمینمه تیقه)

زانایی ب ناڤ و دهنگ "ابن تیمیه" دیژیت ئەڤ چهنده
نه یا دروسته، چونکی پیغمبه‌ری ﷺ و هه‌قالین وی ئەڤ
چهنده نه کرینه، ههما ههر ده‌می چوو دمزگهفتی فه ب
ئیه تا ئعتیکافی دروسته، بونموونه لده‌می چونا مزگهفتی بو
کرنا ته‌راو یحان ل وی ده‌می ئیه تا ئعتیکافی بینی هه‌تا
پشتی ته‌راو یحان ل وی ده‌می دی هیته هژمارتن ئعتیکاف
چونکی دبیته نیژیکی ده‌مژمیره‌کی، به‌لی نابیت هه‌رده‌ما
بچیه دمزگهفتی فه ئەو وی له‌وحنی بخوینیت و ئییه‌تا
ئعتیکافی بنیت .

حوکمی خواندنا قورئانی بو وی ئافره تا د (عادی) دال
هه یقا ره مه زانی

پرسیار : حوکمی خواندنا قورئانی چیه بو وی ئافره تا
دکه ڤیته زڤروکا خوین دیتنی (عادی) دال هه یقا
ره مه زانی ؟

به رسف : خیلافا هه ی ل ناڤه را ئه هلی زانینی دا، هنده ک
حه رام دکه ن و هنده ک دروست دکه ن .

هنده ک زانا حه رام دکه ن کو ئه و ئافره تا دکه ڤیته (عادی)
قورئانی بخوینیت چونکی ئه و ڤی فه رمودی دکه نه به لگه :
(لا تقرأ الحائض ولا الجنب شیئاً من القرآن)

ئانکو ئه ڤا دزڤروکا خوین دیتنی دا و ئه وی بجه نابه ت
ناچیبیت قورئانی بخوینن، و هه روه سا ئه و (عادی) پیڤه ر
دکه ن لسه ر مروڤی بجه نابه ت .

بہلی زانایی بہرکہ تی ابن تیمیہ خودی دلقانی پی بہت
دیژیت : ئەف فەرمودە یا لاوازە، ھەروەسا زقروکا خوین
دیتنی (عادە) ناھیتە پیقەرکرن دگەل جەنابەتی چونکی ئەو
دوو تشتین ژئیک جودا نە،

وھندیکە ئەو کەسی بجەنابەتە ھەردەمی بقیەت دشیەت
جەنابەتی سەر خو راکەت، بەلی ئەوا دزقروکا خوین دیتنی
دا نەشیەت، ھەروەسا ماوی جەنابەتی یی کورتە بەلی یی
زقروکا خوین دیتنی ماوی وی نەیی کورتە چەند روژەکا
قەدکیشت، وئەقە دی بیتە ئەگەر خیرەکا مەزن ژی بچیت .

ژبەر قی چەندی چ بەلگە نین کو ئافرەتا زقروکا خوین
دیتنی دا قورئانی نەخوینیت، گوتنا راجح و دروست یا
زانایان ئەو دروستە ئافرەت دزقروکا خوین دیتنی دا
قورئانی بخوینیت بەلی ئەگەر لسەر قورئانی بخوینیت پیدقی
یە ئەو ریگرەکی بکارینیت وەکی دەست گورکان ئانکو
دەست گورکان بکەتە بەرخو، بەلی ئەگەر لسەر تلەفونی
بخوینیت دروستە بی دەست گورک ژی بخوینیت .

ل دوماہیکئی

یا ہاتیہ قہ گواستن ژ ابن ابی شیبہ کو جابری کوری عبدالله ی گوت :

ئہ گہر ب پوژی بووی بلا گوہی تہ و چائی تہ ژ تشتین حہرام ب پوژی بیت،
و ئہ زمانی تہ ژ درہوی، و زیانا جیرانی بہیلہ وبلا ہیمنی و ئارامی ل دہف تہ
ہہ بیت، و نہ ہیلہ پوژا پوژیگرتنا تہ وہکی یا نہ پوژیگرتنا تہ بیت .

ربنا لاتؤاخذنا إن نسينا أو أخطأنا، ربنا تقبل منا إنك أنت السميع العليم
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين
وصل اللهم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه
وعلى التابعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين ..

ژیدہرین پەرتوکی یین سەرەکی :

زاد المعاد (شيخ الإسلام ابن القيم)

الشرح الممتع (العلامة ابن عثيمين)

السلسبيل في شرح الدليل (الشيخ سعد خثلان)

تفسيراً ب ساناہی (ماموستا تحسین دوسکی)

ناقہ روک

- ۱..... پیشہ کی
- ۲..... پیناسا روژیی
- ۵..... بها و خیرا روژی گرتنی چیه؟
- ۱۰..... مہرجین واجب بونا روژیی
- ۱۳..... مہرجین دروست بوونا روژیی
- ۱۵..... سونہ تین روژیگرتنی
- ۱۷..... نیہت چیه؟
- ۱۸..... ئەو کەسێ بێ عوزر روژیی بخوت
- ۱۹..... ھەرکەسەکی بێ دەستی وی دلێ وی رابیت
- ۲۰..... ئافرەت دزقروکا خوین دیتنی دا
- ۲۲..... روژیگرتنا نساخی
- ۲۳..... ریشینگى
- ۲۶..... ئەرى سوننەتە روژیین سوننەت مروف دسەفەرئ دا بگریت؟
- ۲۷..... ئەرى پا دئ چەوا روژیین سوننەت گریت
- ۲۹..... کەنگى واجبە بۆ مروفی نساخ روژیا خو بخوت؟

- دەرھەقی ئافرەتا ب دووگیان دا یان ئافرەتا زاپوکی بشیر ھەبیت و
 شیرئ خو بدەتی بو وان دروسته پوژییا خو بخون یان نه..... ۳۰
- حوکمئ شکاندنا پوژیئ ژ ئەگەرئ شولی..... ۳۱
- پوژی خوارن ب هیجەتا خواندنئ یان ئەزمونا ۳۲
- ئەو تشتین دبنه ئەگەر پوژی بکەفیت ۳۳
- ژوان تشتین پوژی پی دکەفیت ۳۵
- ھندەک بابەتین ھەفچەرخ بو پوژیگری ۴۱
- جوتبون (جیماع) دروژیئن پەمەزانئ دا ۵۲
- کەنگی دروسته زەلام بچیتە نقینا ھەقژینا خو درەمەزانئ دا..... ۶۱
- حوکمئ پوژی گرتنا شەشکین شەوالئ بەری قەزاکرتنا پوژیئن
 پەمەزانئ..... ۶۴
- خیرا گرتنا پوژیئن سوننەت..... ۶۸
- خیرترین پوژیئن سوننەت کیشکن..... ۷۳
- "الایام البیض" گرتنا پوژیئن سپی..... ۷۴
- پوژیگرتنا پوژیئن ھەیفە موھەپەمئ..... ۸۲
- پوژییا عاشورائئ..... ۸۲
- پوژییا عەرەفئ ۸۳

- الإعتكاف (الخلوة - مانا بتنى) ٨٥
- بهلگه لسهر دروست بونا ئعتیکافی ٨٥
- حیکمهت ژ دروست بونا ئعتیکافی ٨٩
- مهرجین دروست بونا ئعتیکافی ٩٣
- ئهو کارین دبنه ئه گهر ئعتیکاف به تال بیت ٩٧
- کیومترین ماوی ئعتیکافی ٩٨
- حوکمئ خواندنا قورئانی بو وی ئافرهتا د (عادئ) دال هه یفا ١٠٢
- رهمه زانی ١٠٢
- ژیده رین پهرتوکی یین سه ره کی ١٠٤